

Brottsnivåerna i landets kommuner
En statistisk undersökning

RAPPORT 2002:5

**BRÅ - CENTRUM FÖR KUNSKAP OM BROTT
OCH ÅTGÄRDER MOT BROTT**

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Information och förlag, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-401 87 00. Fax 08-411 90 75. E-post info@bra.se Internet www.bra.se
ISSN 1100-6676. ISBN 91-38-31924-1
Författare: Madeleine Blixt
Omslag: Britton & Britton
Tryck: Tierps Tryckeri AB, 2002
© Brottsförebyggande rådet

Innehåll

FÖRORD	5
SAMMANFATTNING	6
INLEDNING	8
MATERIAL OCH METOD	12
Brottsnivån	12
Strukturella faktorer som har betydelse för brottsnivån	12
Analys- och jämförelsegrupper	14
Analysmetod	15
RESULTAT	16
Kommunblock A: Förortskommuner, Större städer och Medelstora städer	18
Stöld	18
Våld	20
Kommunblock B: Industri- och Landsbygdskommuner samt Övriga större kommuner	23
Stöld	23
Våld	26
Kommunblock C: Glesbygdskommuner och Övriga mindre kommuner	28
Stöld	29
Våld	30
DISKUSSION	33
Tillförlitliga resultat	33
Förutsättningar för att analysera resultaten	34
Utgångspunkt för brottsförebyggande arbete	34
REFERENSER	40
BILAGOR	42
Bilaga 1: Variabellista	42
Bilaga 2: Metod	43
Bilaga 3: Beräkningsmodeller	49
Bilaga 4: Förväntad och faktisk anmäld nivå för stöldbrott – samtliga kommuner	52
Bilaga 5: Förväntad och faktisk anmäld nivå för våldsbrott – samtliga kommuner	60
ENGLISH SUMMARY	68

Förord

Brottsnivån varierar i landets kommuner. Till viss del är detta naturligt, eftersom förutsättningarna för brottsligheten skiljer sig åt. I denna rapport redovisas en undersökning som med hjälp av statistiska metoder tar hänsyn till många av de förutsättningar som påverkar brottsnivåerna i kommunerna, till exempel befolkningssammansättningen och kommunens läge och karaktär. På detta sätt får alla kommuner ett riktmärke för om brottsnivån är hög eller låg, eller om den är ungefär som förväntat utifrån kommunens förutsättningar.

Syftet med rapporten är att ge ett underlag för jämförelser mellan olika kommuner och för vidare analyser av problembilden i respektive kommun. De vidare analyserna kan sedan ligga till grund för konkreta brottsförebyggande åtgärder av olika slag. Undersökningens resultat kan också användas som beslutsunderlag då resurser fördelas inom kommunerna och inom rättsväsendet. Målgrupp är i första hand politiker och andra beslutsfattare med ansvar för att stödja och utveckla det lokala brottsförebyggande arbetet, men även beslutsfattare och anställda inom polisen och övriga rättsväsendet.

Rapportens författare är Madeleine Blixt, Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Flera medarbetare vid BRÅ, däribland Erik Grevholm, tf. enhetschef, har bidragit i arbetet med rapporten. Värdefulla synpunkter har lämnats av professor Lars Bergman, docent Olof Dahlbäck, professor Eckart Köhlhorn och professor Carl-Gunnar Jansson, samtliga vid Stockholms universitet.

Stockholm i februari 2002

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Jan Andersson
Enhetschef

Sammanfattning

STORA SKILLNADER I KOMMUNERNAS BROTTSNIVÅER

Skillnaderna mellan brottsnivåerna i landets kommuner är stora. Det framgår av BRÅ:s officiella statistik över anmälda brott. En jämförelse utifrån denna statistik är dock inte alltid rättvis.

I denna rapport redovisas resultaten från en statistisk undersökning där brottsnivåerna i landets kommuner jämförs på ett mer utvecklat sätt än tidigare. Utöver antalet invånare kan man på statistisk väg ta hänsyn till flera förutsättningar i kommunerna som kan antas ha betydelse för brottsnivån. Det kan till exempel vara hur stor socialbidragskostnaden är per invånare eller hur stor andel av befolkningen som är i så kallad brottsaktiv ålder. Genom att ta hänsyn till många sådana faktorer kan man beräkna vilken brottsnivå varje kommun förväntas ha, utifrån sina förutsättningar när det gäller de faktorer som har störst gemensam betydelse för brottsnivån. Resultaten ger en bild av vilka kommuner som har en högre brottsnivå än förväntat utifrån sina förutsättningar, respektive vilka som har en lägre brottsnivå än förväntat.

I undersökningen har beräkningar gjorts av kommunernas nivå avseende stöldbrott respektive våldsbrott. Beräkningarna baseras på ett genomsnitt av antalet brott per invånare under åren 1997–1999. Svenska Kommunförbundets kommungruppsindelning har använts som utgångspunkt för att dela in kommunerna i lämpliga analys- och jämförelsegrupper. Alla landets kommuner är inte lämpliga att jämföra med varandra. Av olika skäl ingår inte de tre storstadskommunerna i undersökningen.

Med den statistiska metod som valts i undersökningen, är det möjligt att beräkna skillnaden mellan kommunernas förväntade brottsnivå och den faktiskt anmälda brottsnivån. Eftersom det alltid finns en osäkerhet vid analyser av detta slag, måste resultaten tolkas med viss försiktighet. Därför redovisas inte exakta siffror, utan kommunerna delas in i fem kategorier utifrån hur mycket deras faktiskt anmälda brottsnivå avviker från den förväntade brottsnivån när hänsyn tagits till kommunernas strukturella förutsättningar.

KOMMUNER MED PÅTAGLIGT HÖG RESPEKTIVE LÅG BROTTSNIVÅ IDENTIFIERAS

Resultaten visar bland annat att ungefär en tredjedel av de 285 kommuner som analyserats generellt sett har en faktiskt anmäld brottsnivå som ligger nära den förväntade. Analyserna av stöldbrott visar att 37 kommuner har en påtagligt hög nivå (minst 20 procent högre än förväntat) och 40 kommuner har en påtagligt låg nivå (minst 20 procent lägre än förväntat). När det gäller våldsbrott har 53 kommuner en påtagligt hög nivå, medan 55 kommuner har en påtagligt låg nivå. Ett annat resultat är att en del av kommunerna har en påtagligt hög nivå av både stöld- och våldsbrott. I tabeller redovisas vilka kommuner som har högre respektive lägre nivåer än förväntat. I bilagor redovisas också resultat för landets samtliga kommuner.

I undersökningen tas hänsyn till så gott som alla strukturella faktorer för vilka det finns registerdata och som kan antas ha betydelse för brottsnivåerna i kommunerna. Dessa faktorer eller förutsättningar är till övervägande delen sådana som kommunerna inte kan eller har svårt att påverka själva, i vart fall på kort sikt. De samlas under kategorierna resursstyrka, sociala kontakter, tillfällesstruktur, delaktighet och befolkningsdemografiska förhållanden. Mer konkreta exempel på förutsättningar som ingår i undersökningen är andelen arbetslösa, in- och utflyttning, olika åldersgrupper, graden av turism samt kommuninvånarnas valdeltagande.

I en enskild kommun kan det finnas andra faktorer än de som ingår i beräkningsmodellen, som har en avgörande inverkan på brottsnivån. Det är därför nödvändigt att de individuella, ofta mer kvalitativa, förhållandena i kommunerna beaktas i de efterföljande jämförelserna och analyserna.

BESLUT I KOMMUNERNA KAN PÅVERKA BROTTSNIVÅN

De faktorer som ingår i beräkningsmodellerna förklarar ungefär hälften av skillnaderna i kommunernas brottsnivåer. Orsakerna till de återstående skillnaderna mellan kommunerna torde i större utsträckning vara sådana som är möjliga att påverka och som kan ha betydelse för brottsnivån. Dels kan det röra sig om vilka beslut som fattas och vilket arbete som bedrivs i ett brett perspektiv i kommunen, dels mer utpräglade brottsförebyggande åtgärder.

Inledningsvis ger resultaten av denna undersökning svar på om brottsnivån i en kommun är hög eller låg. Resultaten kan också användas som utgångspunkt för att göra direkta jämförelser mellan olika kommuner. För beslut om vilka konkreta åtgärder man bör vidta för att minska brottsligheten i en kommun, är det dock nödvändigt att resultaten av den statistiska undersökningen kompletteras. Det krävs då mer ingående kartläggningar och analyser av den lokala brottsligheten, vad som ligger bakom en hög respektive låg brottsnivå och vad som kan göras för att påverka denna nivå. Resultaten kan även användas som beslutsunderlag då resurser fördelas inom kommunerna och inom rättsväsendet.

Inledning

Åtgärder, som vidtas av de rättsvårdande myndigheterna – polis, åklagare, domstol och kriminalvård – och deras betydelse för brottslighetens nivå och utveckling, har länge stått i fokus. I allt högre utsträckning börjar dock betydelsen av andra aktörers åtgärder mot brottsligheten och för ökad trygghet att uppmärksammas. Under senare år har ett stort antal av landets kommuner inrättat lokala brottsförebyggande råd eller liknande organisationer för samarbete mellan framför allt kommunala myndigheter och närpolisen. En del kommuner har kartlagt den lokala brottsligheten och många län har genomfört undersökningar där brottsligheten och kommuninvånarnas upplevelse av trygghet har studerats och jämförts. Sedan år 1996 producerar BRÅ officiell statistik om anmälda brott på kommunnivå, som kan användas för att studera och jämföra brottsligheten i landets kommuner.

När brottsligheten i olika kommuner jämförs brukar brottsnivåerna sättas i relation till antalet invånare. En sådan jämförelse ger en mer rättvisande bild än enbart antalet anmälda brott, särskilt i de fall man jämför en kommun med många invånare med en med ett litet antal invånare. Men invånarantalet är inte den enda faktor som har betydelse för hur många brott som begås i en kommun. Av olika skäl är alla kommuner inte heller direkt lämpliga att jämföra med varandra.

I denna rapport redovisas resultaten från en statistisk undersökning som är ett sätt att jämföra brottsnivåerna i landets kommuner på ett mer utvecklat sätt. Utöver antalet invånare kan man på statistisk väg samtidigt ta hänsyn till flera faktorer som kan antas ha betydelse för brottsnivån. Det kan till exempel vara andelen kommuninvånare som är i så kallad brottsaktiv ålder, eller andelen hushåll med svaga ekonomiska resurser.

För att göra mer utvecklade jämförelser beräknas vilken brottsnivå varje kommun förväntas ha utifrån sina förutsättningar gällande ett antal faktorer. Med dessa statistiska beräkningar som underlag, får man en indikation på om den faktiskt anmälda brottsnivån i varje enskild kommun är hög, låg eller normal. Avsikten är att undersökningens resultat, tillsammans med efterföljande analyser och jämförelser mellan landets kommuner, ska tas som utgångspunkt för diskussioner om vad det är i den lokala miljön som ligger bakom en låg respektive hög brottsnivå och hur man kan arbeta för att påverka denna nivå.

ANTALET KOMMUNINVÅNARE HAR BETYDELSE FÖR BROTTSNIVÅN

Förändringar i samhället, bland annat till följd av urbaniseringen, har lett till ökad tillgång på stöldbegärliga objekt och minskad social kontroll. Den anmälda brottsligheten har också ökat kraftigt från 1950-talet fram till början av 1990-talet. Förändringarna har påverkat olika delar av landet på skilda sätt. De strukturella förutsättningarna skiljer sig kraftigt åt mellan till exempel Stockholmskommunen Botkyrka och Norrlandskommunen Malå.

Till viss del är det självklart att det finns variationer mellan landets kommuner när det gäller brottsnivå, förändringar i antalet brott och brottsstruktur. En stor del av variationen förklaras givetvis av skillnader i antalet invånare i kommunerna. Som framgår av tabell 1 finns det dock fortfarande stora variationer i brottsligheten även om man tar hänsyn till folkmängden i kommunerna. Med några undantag (till exempel Borlänge) är ett tydligt mönster att ju högre invånarantalet är, desto högre tenderar antalet anmälda brott per invånare att vara.

Tabell 1. Polisänmälda brott totalt per 100 000 invånare i landets kommuner, år 2000.

KOMMUN	ANTAL BROTT PER 100 000 INVÅNARE	KOMMUN	ANTAL BROTT PER 100 000 INVÅNARE
1 BORLÄNGE	20 597	279 MÖRBYLÅNGA	5 124
2 STOCKHOLM	20 559	280 ORUST	5 120
3 MALMÖ	20 027	281 MALÅ	5 046
4 GÖTEBORG	19 037	282 ROBERTSFORS	4 992
5 VÄSTERÅS	18 439	283 ÖVERTORNEÅ	4 688
6 HELSINGBORG	17 416	284 YDRE	4 612
7 LANDSKRONA	17 201	285 OVANÅKER	4 436
8 SIGTUNA	17 091	286 PAJALA	4 244
9 SOLNA	16 454	287 BJURHOLM	3 970
10 ESKILSTUNA	15 893	288 ÖCKERÖ	3 668

Bland kommunerna med högst brottsnivåer finns nästan bara större städer och bland de med lägst brottsnivåer nästan bara glesbygdskommuner. I Stockholm anmäls mer än fem gånger så många brott per invånare som i Bjurholm.

ANDRA FAKTORER HAR OCKSÅ BETYDELSE FÖR BROTTSNIVÅN

Invånarantalet är dock inte hela förklaringen till skillnaden mellan kommunernas brottsnivåer. Det framgår av tabell 2, där ett antal kommuner med ungefär samma folkmängd jämförs.

Tabell 2. Polisanmälda brott totalt per 100 000 invånare i kommuner med liknande folkmängd (21 000–24 000 invånare), år 2000.

KOMMUN	ANTAL BROTT PER 100 000 INVÅNARE	ANTAL INVÅNARE
SALA	14 295	21 548
AVESTA	13 028	22 375
ULRICEHAMN	11 317	22 284
SOLLEFTEÅ	11 141	21 978
KRAMFORS	10 603	21 382
MARIESTAD	10 342	23 800
NYNÄSHAMN	10 335	23 965
LAHOLM	10 255	22 747
LINDESBERG	9 297	23 525
FINSPÅNG	8 764	21 477
ÖSTHAMMAR	8 186	21 733
HÖGANÄS	7 828	22 639
EKERÖ	7 279	22 266

Trots ungefär lika stor folkmängd i kommunerna varierar antalet brott per 100 000 invånare kraftigt. I till exempel Sala anmäls nästan dubbelt så många brott som i Ekerö kommun. Dessa båda kommuner har ungefär samma invånarantal (omkring 22 000 invånare) men skiljer sig åt avseende en rad andra faktorer som kan ha betydelse för brottsnivån. Invånarna i Ekerö kommun tenderar till exempel att vara mer resursstarka (andelen som uppstår socialbidrag är ungefär hälften så hög som i Sala). Betydelsefulla sociala kontakter är i vissa avseenden mindre stabila i Sala än i Ekerö (andelen ensamstående är till exempel betydligt högre i Sala). Bland annat dessa skillnader talar för att man kan förvänta sig en lägre brottsnivå i Ekerö än i Sala.

Såväl teoretiskt som empiriskt finns resultat som visar att en mängd faktorer bidrar till att öka respektive hålla tillbaka brottligheten. Olika sätt att organisera vardagliga aktiviteter ger olika förutsättningar för brott. Benägenheten att begå brott varierar också mellan olika grupper i befolkningen. Utifrån den internationella forskningen på området (till exempel Shaw och McKay, 1969, Sampson och Groves, 1989) och ett antal svenska studier (framför allt Dahlbäck, 1991, 1996 och 1998) finns kunskap om strukturella faktorer som kan ha betydelse för brottsligheten i kommunerna. Exempel på sådana strukturella faktorer är så kallade tillfällesstrukturer, befolkningens demografiska sammansättning samt sociala och ekonomiska resurser. I denna undersökning beaktas strukturella faktorer av detta slag, för att på så sätt förbättra möjligheterna att på ett mer relevant sätt jämföra olika kommuners brottsnivå.

SYFTE

Syftet med undersökningen är att utveckla möjligheterna att jämföra brottsnivåerna i landets kommuner. Det innebär att hänsyn tas till kommunernas olika förutsättningar när det gäller ett antal kända strukturella faktorer som har betydelse för brottsnivån. Syftet med den statistiska analysen är därför att

- *identifiera vilka kommuner som har en avvikande hög respektive låg brottsnivå, då hänsyn tas till ett antal kända strukturella faktorer, som till exempel andel ungdomar och andel höginkomsttagare.*

I den statistiska analysen tas hänsyn till flera strukturella faktorer. Faktorerna är till övervägande delen sådana som inte går eller som kan vara svåra att påverka, till exempel åldersstrukturen eller in- och utflyttningen. Orsakerna till de återstående skillnaderna mellan kommunerna torde dock i större utsträckning vara sådana som är möjliga att påverka, till exempel mer utpräglade brottsförebyggande åtgärder.

Mot denna bakgrund är ett ytterligare syfte att resultaten av denna statistiska undersökning ska kunna vara

- *utgångspunkt för analyser av vad det är som gör att den enskilda kommunen har en avvikande hög respektive låg brottsnivå och hur man kan arbeta för att påverka brottsnivån.*

Det är alltså nödvändigt att resultaten i undersökningen kompletteras med analyser av brottsligheten i kommunerna samt av vad som ligger bakom en hög respektive låg brottsnivå och vad som kan göras för att påverka brottsnivån.

Material och metod

Ett beprövat sätt att utifrån värdet på ett antal faktorer beräkna förväntade värden eller nivåer är att använda sig av en statistisk metod som kallas regressionsanalys. Exempel på liknande studier där man använt sig av denna metod är Socialstyrelsens studie av vilka socialbidragskostnader kommunerna borde ha med hänsyn till sina strukturella förutsättningar (Bergmark och Sandgren, 1998) och Skolverkets kartläggning av yttre förutsättningar som har betydelse för skolors resultat (Skolverket, 1999). I denna undersökning är det brottsnivåerna i landets kommuner som studeras.

Brottsnivån

Tidigare forskning har visat att de faktorer som har betydelse för brottsligheten är olika för olika brottstyper. Till exempel kan restaurangutbudet ha betydelse för friktionsbrott (brott på grund av konflikter mellan individer) som misshandel, medan tillgången på stöldbegärliga objekt har betydelse för frestelsebrott (brott som föranleds av attraktiva objekt utan skydd) som stöld. Därför är det nödvändigt att dela upp brotten i mindre men logiskt sammanhängande kategorier. De brottskategorier som utgör undersökningsvariabler i denna undersökning är stöldbrott respektive våldsbrott.

Kategorin *stöldbrott* består av anmälda brott mot 8 kap. brottsbalken, undantaget stöld i butik, varuhus och liknande (främst snatterier). Skälet till att butiksstölderna inte tas med är att de i statistiken kan variera kraftigt beroende på butikers och varuhus skiftande benägenhet att anmäla dessa brott. De största enskilda brottstyperna i kategorin är inbrottsstöld, stöld av ur och från bil samt cykelstöld. Kategorin stöldbrott (exklusive butiksstöld) utgör lite drygt 60 procent av alla anmälda brottsbalksbrott.

Kategorin *våldsbrott* består av samtliga anmälda brott mot person (3–7 kap. brottsbalken), som främst utgörs av misshandel. Våldsbrotten är betydligt färre än stöldbrotten. De utgör lite drygt tio procent av alla anmälda brottsbalksbrott. Det förhållandevis låga antalet brott innebär att resultaten av de statistiska analyserna är något mer osäkra för våldsbrott än för stöldbrott. Det beror på att enskilda avvikelser under något år får en större inverkan på resultaten.

Brottsnivåerna analyseras utifrån ett medelvärde för åren 1997, 1998 och 1999. Tre år används för att så långt som möjligt undvika en snedvridande inverkan på grund av tillfälliga variationer. Generellt sett har brottsnivåerna under perioden inte förändrats anmärkningsvärt. Genomgående används också den relativa brottsnivån, i detta fall antalet brott per 100 000 invånare i kommunerna.

Strukturella faktorer som har betydelse för brottsnivån

De övriga variabler som används för att beräkna de förväntade brottsnivåerna i kommunerna är mått på faktorer som i den kriminologiska litteraturen pekats ut som betydelsefulla för områdets brottsnivåer, såväl på teoretiska som på empiriska grunder. Ytterligare ett krav är att uppgifter om värdet på variablerna ska finnas tillgängliga i register för samtliga kommuner. I bilaga 1 finns en lista över variabler som prövats i analysen. De flesta av dessa så kallade oberoende variabler som prövats är från åren 1997–1999.

Undersökningens variabler, förutom brottsnivån, delas in i följande fem faktorer:

- resursstyrka
- sociala kontakter
- tillfällesstruktur
- delaktighet
- befolkningsdemografiska förhållanden.

Kategorierna är inte ömsesidigt uteslutande och det är inte alltid självklart i vilken kategori en specifik variabel ska ingå. Till faktorn resursstyrka hör till exempel en variabel för andelen långtidsarbetslösa som ett mått på svaga resurser. Den skulle också kunna vara ett mått på svaga sociala kontakter.

RESURSSTYRKA

I faktorn resursstyrka ingår främst variabler som mäter socioekonomiska resurser hos invånarna i kommunen. Studier visar att faktorer som socialbidrag, inkomst, andel småhus med mera, är betydelsefulla för att förklara variationerna mellan kommunernas brottsnivå (se till exempel Kühlhorn, 1981). Det innebär till exempel att ju större andel socialbidragstagare en kommun har, desto högre tenderar brottsnivån att vara. På kommunnivå gäller också att ju högre inkomst och ju högre utbildningsnivå befolkningen har, desto högre är brottsnivån. Det kan förklaras med att områden med en hög andel välutbildade med en hög genomsnittlig inkomst vanligtvis också är tätbefolkade, vilket i sig brukar sammanfalla med en hög brottsnivå i området.

SOCIALA KONTAKTER

Det finns tungt vägande teoretiska skäl för att ta med variabler i undersökningen som är mått på sociala kontakter. Inflytelserika teorier handlar om att individers sociala band till ”det konventionella samhället” påverkar brottsbenägenheten. Valet av dessa variabler har också empiriskt stöd (till exempel Dahlbäck, 1991, 1996 och 1998). I denna undersökning ingår tre mått på sociala kontakter: invånarnas civilstånd och etniska bakgrund samt in- och utflyttning.

BEFOLKNINGSDEMOGRAFI

På individnivå visar många undersökningar att det finns ett positivt samband mellan kön och ålder å den ena sidan och brottsaktivitet å den andra. Därför är andelen män i kommunerna och befolkningens åldersstruktur egenskaper som studeras. På kommunnivå tenderar kommuner med en hög andel män att ha en lägre brottsnivå (se bilaga 2 för diskussion).

TILLFÄLLESSTRUKTUR

Faktorn tillfällesstruktur handlar i huvudsak om de övergripande förutsättningarna i samhället för så kallade friktioner och frestelser, som har betydelse för brottsligheten. Den teoretiska grunden för dessa faktorer kommer från rutinaktivitetsteorin (Cohen och Felson, 1979). Empiriskt har faktorer av detta slag visat sig samvariera med brottsnivån (till exempel Wikström, Ahlberg och Dolmén, 1994). I denna faktor ingår variablerna tätortsgrad, närhet till storstad, detaljhandelsomsättning, turism samt utbud av alkoholservering.

DELAKTIGHET

I den femte och sista faktorn ingår två variabler som mäter deltagande i det offentliga samhällslivet. Dessa är kyrksamhet och valdeltagande. Undersökningar visar att ju högre deltagande bland kommuninvånarna, desto lägre tenderar brottsnivån att vara (till exempel Pettersson, 1990).

Analys- och jämförelsegrupper

Sambandet mellan brottsnivån och en så kallad oberoende variabel kan se olika ut i olika typer av kommuner. Till exempel kan hög utbildningsnivå i vissa mindre eller mellanstora kommuner betyda att befolkningen har goda ekonomiska resurser, vilket kan sammankopplas med en låg brottsnivå. I andra kommuner, oftast större städer, hänger den höga utbildningsnivån samman med en hög urbaniseringsgrad, som i stället bidrar till en hög brottsnivå. Detta gör det önskvärt att studera olika typer av kommuner var för sig. Dessutom är jämförelser av kommuner i homogena grupper mer rättvisa och meningsfulla än jämförelser mellan alla landets kommuner. Därför delas landets kommuner in i lämpliga analys- och jämförelsegrupper.

Svenska Kommunförbundet har gjort en kommungruppsindelning där Sveriges alla kommuner delas in i nio grupper. Indelningen är tänkt att användas vid analyser, jämförelser och redovisningar av olika slag. Den tar framför allt hänsyn till kommunernas befolkningstäthet, befolkningsstorlek och avstånd till större befolkningskoncentrationer. Indelningen beaktar också några andra samhällsfaktorer, som till exempel näringslivsstruktur och befolkningens pendlande till annan kommun för att arbeta.

Grupperingen av kommunerna med syfte att få så goda skattningar som möjligt av de förväntade brottsnivåerna i kommunerna utgår från Svenska Kommunförbundets kommungruppsindelning. I samband med de statistiska analyserna ställs krav på att antalet kommuner ska vara tillräckligt stort. I

analyserna sammanförs därför de nio kommungrupperna till tre kommunblock (se bilaga 2). De tre storstadskommunerna (Stockholm, Göteborg och Malmö) utesluts ur analysen, eftersom förhållandena i dessa kommuner är mycket speciella och därför inte kan jämföras med andra kommuner¹. Det totala antalet kommuner i undersökningen är således 285.

Indelningar av detta slag är inte problemfria. En kommun, som hamnat i en viss kommungrupp och i ett visst kommunblock, kan i vissa avseenden passa bättre i en annan grupp eller i ett annat block. Den använda indelningen är dock den som befunnits fungera bäst i denna undersökning. Tester visar till exempel att blockindelningen är väl anpassad till den typ av statistisk analys som undersökningen bygger på. I samband med efterföljande fördjupade analyser av resultaten finns det möjlighet att jämföra den egna kommunen med i princip vilka kommuner som helst.

I resultatdelen och i den efterföljande jämförelsen och analysen är det dock i flera fall lämpligt att återgå till Kommunförbundets kommungruppsindelning. De åtta kommungrupperna (storstadskommunerna uteslutna) är då följande:

Tabell 3. Indelning i kommunblock utifrån Svenska Kommunförbundets kommungrupper.

KOMMUNBLOCK A	KOMMUNBLOCK B	KOMMUNBLOCK C
FÖRORTSKOMMUNER	INDUSTRIKOMMUNER	GLESBYGDSKOMMUNER
STÖRRE STÄDER	LANDSBYGDSKOMMUNER	ÖVRIGA MINDRE KOMMUNER
MEDELSTORA STÄDER	ÖVRIGA STÖRRE KOMMUNER	

Analysmetod

Arbetsgången är till stora delar inspirerad av den undersökning som tidigare nämnts, det vill säga av vilka socialbidragskostnader kommunerna förväntas ha utifrån sina strukturella förutsättningar (Bergmark och Sandgren, 1998). Den statistiska metod som används är linjär regressionsanalys. Med hjälp av stegvis multipel regression får man veta vilka variabler som samvarierar med kommunernas skillnader i brottsnivåer. De variabler som i kombination ger det starkaste så kallade förklaringsvärdet, tas med i den modell som används för att beräkna kommunernas förväntade brottsnivåer. I denna undersökning tas en sådan modell fram för varje kommunblock och för varje brottskategori (stöld respektive våld).

Utifrån den modell som erhållits i respektive kommunblock beräknar man sedan vilken anmäld brottsnivå varje enskild kommun förväntas ha enligt modellen, det vill säga utifrån kommunens värden på de variabler som har störst gemensam betydelse för brottsnivån i blockets kommuner.

Genom att ställa den förväntade brottsnivån i relation till den faktiskt anmälda, får man en uppfattning om kommunen har en hög eller låg brottsnivå. I bilaga 2 och 3 finns en mer ingående beskrivning och diskussion om bland annat den analysmetod och de beräkningsmodeller som används i undersökningen.

1) Storstadskommunernas andel av hela landets anmälda brott mot brottsbalken uppgår till 25 procent.

Resultat

I detta kapitel redovisas undersökningens huvudresultat, det vill säga de kommuner som har en hög respektive låg anmäld brottsnivå i förhållande till kommunens strukturella förutsättningar. De kommuner som har en brottsnivå som ligger nära den förväntade nivån redovisas i bilaga 4 och 5.

Huvudresultaten presenteras genomgående i två tabeller. I tabell a framgår vilka kommuner som har en alltför hög anmäld brottsnivå jämfört med vad de förväntas ha utifrån sina strukturella förutsättningar. Kommunerna har delats in i två kategorier. I den första kategorin finns de kommuner som har en *påtagligt hög* anmäld brottsnivå, som i detta fall innebär en faktisk anmäld nivå som är minst 20 procent högre än den förväntade. I den andra kategorin finns de kommuner som har en *hög* anmäld brottsnivå, som i detta fall betyder en faktisk anmäld nivå som är 10–19 procent högre än den förväntade brottsnivån enligt beräkningarna.

I tabell b framgår vilka kommuner som har en lägre anmäld brottsnivå än förväntat utifrån sina strukturella förutsättningar. Även här är kommunerna indelade i två kategorier. I den första kategorin finns de kommuner som har en *påtagligt låg* anmäld brottsnivå, det vill säga en faktisk anmäld nivå som är minst 20 procent eller ännu lägre än den förväntade brottsnivån. I den andra kategorin finns de kommuner som har en *låg* anmäld brottsnivå, det vill säga en faktisk anmäld nivå som är 10–19 procent lägre än den förväntade brottsnivån enligt beräkningarna.

Det finns flera skäl till att huvudresultaten inte presenteras med exakta tal, utan i stället i kategorierna påtagligt hög och hög respektive påtagligt låg och låg brottsnivå. Ett skäl är att resultat av den här typen av analyser generellt sett ska tolkas och användas med försiktighet, då det alltid finns en osäkerhet kring detta slags statistiska beräkningar. Ett annat skäl är att det tillvägagångssätt som används bara är ett bland flera tänkbara för att jämföra kommuners brottsnivåer på ett mer utvecklat sätt. Ett annat tillvägagångssätt skulle kunna ge ett något annorlunda resultat. De statistiska modellerna som används förklarar inte heller hela skillnaden i brottsnivå mellan kommunerna. Det finns alltså andra faktorer än de som ingår i denna undersökning som man bör ta hänsyn till då man jämför brottsnivåer mellan olika kommuner.

I undersökningar av detta slag är det dessutom endast de variabler som är mest betydelsefulla för merparten av kommunerna i blocket som ingår i beräkningsmodellerna. I en enskild kommun kan det finnas andra variabler än de i modellen som har stor betydelse för brottsnivån. Variabler som mäter turism kan till exempel vara betydelsefulla för turistkommunen Åres stöld- och våldsbrottslighet, medan de inte är det för merparten av kommunerna i blocket.

Därför är det viktigt med efterföljande analyser och diskussioner om vad det är som ligger bakom en avvikande hög eller låg brottsnivå. Syftet med

undersökningen är inte heller att ta fram den *exakt* förväntade brottsnivån eller att ta hänsyn till *alla* faktorer som har störst betydelse i det enskilda fallet, vilket för övrigt är omöjligt. Syftet är i stället att ge ett riktmärke som kan användas som utgångspunkt för analyser av den lokala brottsligheten och av lokala strategier för att minska denna brottslighet.

Resultaten presenteras i enlighet med analysförfarandet, det vill säga i de tre kommunblocken var för sig. För att underlätta framtida jämförelser och analyser framgår det också till vilken kommungrupp varje kommun hör (enligt Kommunförbundets indelning). Inom respektive kommunblock presenteras först resultaten för stöldbrott och sedan resultaten för våldsbrott. I anslutning till resultaten följer inga fördjupade resonemang, utan i huvudsak endast korta kommentarer till tabellerna. Sättet att redovisa resultaten har valts med tanke på att det ska vara enkelt att få reda på hur varje kommun ligger till, och att det ska räcka med att läsa de avsnitt som berör de kommuner man är intresserad av.

I bilaga 4 och 5 finns beräkningsunderlagen (faktisk anmäld brottsnivå under treårsperioden) och samtliga resultat (förväntad anmäld brottsnivå under treårsperioden och kategori för avvikelse mellan faktisk och förväntad nivå) för samtliga 285 kommuner i undersökningen. I bilaga 3 finns beräkningsmodellerna där det framgår vilken vikt de enskilda variablerna har i modellerna.

Kommunblock A

När de tre storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö utesluts ur analysen består kommunblock A av 102 kommuner. Dessa kommuner är antingen *större städer*, *medelstora städer* eller *förortskommuner* (se avsnittet om analys- och jämförelsegrupper). Detta innebär att skillnaden mellan kommunerna är stor i vissa avseenden och liten i andra. Folkmängden i blocket varierar till exempel kraftigt. Som minst uppgår antalet invånare till ungefär 8 000 (Bollebygd) och som mest till ungefär 190 000 (Uppsala).

Stöld

Årsgenomsnittet i blockets kommuner är 6 300 anmälda stöldbrott per 100 000 invånare under perioden. Variationen mellan kommunernas brottnivåer är emellertid stor, från lite drygt 2 400 i Öckerö till 11 700 i Helsingborg (se bilaga 4). De kommuner som har flest stöldbrott per invånare, Helsingborg, Västerås, Borlänge, Örebro osv., tenderar att vara kommuner med ett högt invånarantal. De som har lägst brottnivå, Öckerö, Kiruna, Örnköldsvik, Bollebygd osv., tenderar att vara kommuner med ett lägre invånarantal.

För att kunna jämföra stöldnivån på ett mer utvecklat och rättvisande sätt tas hänsyn till de variabler som bäst skattar den förväntade stöldnivån. För kommunerna i detta block är det tre variabler i kombination som har störst betydelse för stöldnivån. Variablerna tillhör faktorerna resursstyrka, sociala kontakter och demografi. Faktorn *resursstyrka* representeras av variabeln socialbidragskostnad, *sociala kontakter* av skilsmäsofrekvens och den *demografiska faktorn* av andel män. I denna undersökning är det således kommuner med höga socialbidragskostnader, en hög skilsmäsofrekvens och en låg andel män som tenderar att ha högre stöldnivåer än andra kommuner. Ytterligare variabler som ingår i undersökningen och som prövats i analysen ökar inte förklaringsvärdet. Förklaringsgraden är dock redan förhållandevis hög. Något mer än hälften av variationen i stöldbrottnivå mellan kommunerna i blocket kan förklaras av de tre variablerna tillsammans. Men det innebär också att nästan hälften av variationen beror på faktorer som inte beaktas i denna statistiska undersökning.

Med en statistisk modell beräknas hur många stöldbrott varje kommun förväntas ha utifrån sina förutsättningar. Kommunernas förväntade stöldnivå, med hänsyn tagen till socialbidragskostnad, skilsmäsofrekvens och andel män i varje kommun, redovisas i bilaga 4.

KOMMUNER MED HÖG RESPEKTIVE LÅG STÖLDBROTTSNIVÅ

Avvikelsen mellan förväntad och faktisk brottnivå ger en god uppfattning om den anmälda stöldnivån i kommunen är hög, låg eller som förväntat med hänsyn tagen till socialbidragskostnad, skilsmäsofrekvens och andel män i kommunen. I tabell 4a och 4b framgår vilka kommuner som har en hög

respektive låg brottsnivå, jämfört med vad som är att förvänta utifrån de egenskaper som ingår i modellen.

I block A är det 30 kommuner som har faktiska brottsnivåer som avviker 20 procent eller mer från den förväntade nivån, det vill säga har en påtagligt högre eller påtagligt lägre brottsnivå än förväntat. Det innebär att majoriteten av blockets kommuner har faktiska nivåer som avviker mindre än 20 procent från den förväntade. De kommuner som inte har tydliga avvikande brottsnivåer (mindre än 10 procent), redovisas i bilaga 4.

Tabell 4a. Kommuner med en högre anmäld stöldbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock A, åren 1997–1999.

	FÖRORTS- KOMMUNER	STÖRRE STÄDER	MEDELSTORA STÄDER
PÅTAGLIGT HÖG NIVÅ	DANDERYD KUNGÄLV VÄRMDÖ	HELSINGBORG LINKÖPING LUND SUNDSVALL VÄSTERÅS	BORLÅNGE MJÖLBY NYNÅSHAMN SIGTUNA ÄNGELHOLM
HÖG NIVÅ	ALE LOMMA SOLLENTUNA SVEDALA TYRESÖ UPPLANDS-VÄSBY VELLINGE	GÄVLE HALMSTAD LULEÅ SÖDERTÄLJE O NYKVARN VARBERG	ALINGSÅS FALKENBERG MOTALA VÄNERSBORG YSTAD

Tretton kommuner har en påtagligt hög, det vill säga minst 20 procent högre, anmäld stöldbrottsnivå jämfört med den förväntade nivån. Bland *förortskommunerna* är det Danderyd, Kungälv och Värmdö som har en påtagligt hög stöldnivå. Dessa är kommuner med förhållandevis resursstark befolkning. I gruppen *större städer* har fler kommuner en påtagligt hög stöldnivå, bland annat Helsingborg, Linköping och Lund. I gruppen *medelstora städer* har till exempel Borlänge och Mjölby en påtagligt hög stöldnivå.

I den nedre halvan av tabell 4a framgår vilka kommuner som inte har en lika påtagligt hög stöldnivå, men dock en hög nivå (10–19 procent högre än förväntat). Bland *förortskommunerna* är det till exempel Ale, Lomma och Sollentuna som har en hög anmäld stöldnivå. Bland de *större städerna* är det bland andra Gävle och Halmstad, medan det bland de *medelstora städerna* är till exempel Alingsås och Falkenberg.

Tabell 4b. Kommuner med en lägre anmäld stöldbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock A, åren 1997–1999.

	FÖRORTS-KOMMUNER	STÖRRE STÄDER	MEDELSTORA STÄDER
PÅTAGLIGT LÅG NIVÅ	EKERÖ VAXHOLM SUNDBYBERG ÖCKERÖ	BORÅS KARLSKRONA UMEÅ ÖRNSKÖLDSVIK	GÄLLIVARE HUDIKSVALL KATRINEHOLM KIRUNA KÖPING LINDESBERG RONNEBY SÖDERHAMN TRELLEBORG
LÅG NIVÅ	BOLLEBYGD BOTKYRKA JÄRFÄLLA NACKA TÄBY UPPLANDS-BRO	UPPSALA ÖSTERSUND	FALKÖPING KARLSHAMN LANDSKRONA LUDVIKA NYKÖPING NÄSSJÖ PITEÅ VÄSTERVIK

Av tabell 4b framgår vilka kommuner som har en påtagligt låg respektive en låg anmäld stöldnivå i förhållande till den förväntade nivån. Bland *förortskommunerna* har till exempel Ekerö och Vaxholm en påtagligt låg stöldnivå. Bland de *större städerna* har Borås, Karlskrona, Umeå och Örnsköldsvik en påtagligt låg stöldnivå, medan Gällivare, Hudiksvall och Katrineholm är exempel på *medelstora städer* som har en påtagligt låg stöldnivå.

Bollebygd, Botkyrka och Järfälla är exempel på *förortskommuner* som har en låg anmäld stöldnivå jämfört med förväntad nivå utifrån kommunernas strukturella förutsättningar. Trots att antalet brott per invånare är mycket högt i Botkyrka, är alltså nivån låg mot bakgrund av kommunens förutsättningar. Uppsala och Östersund är de två *större städerna* som har en låg stöldbrottsnivå enligt beräkningarna. Falköping, Karlshamn och Landskrona är exempel på *medelstora städer* som har en förhållandevis låg anmäld stöldnivå.

Våld

Genomsnittlig årsnivå för de anmälda våldsbrotten i kommunblock A är cirka 1 300 brott per 100 000 invånare. Minst våldsbrott relaterat till invånarantal anmäldes i Öckerö, ungefär 400, medan flest våldsbrott anmäldes i Botkyrka, närmare 3 000 per 100 000 invånare.

Liksom för stöld gäller generellt att kommuner med högt invånarantal också har höga våldsnivåer, medan kommuner med lågt invånarantal har lägre våldsnivåer. Detta trots att antalet brott redan har relaterats till kom-

munernas invånarantal. Inte heller för våld är sambandet mellan brottsnivå och invånarantal perfekt, utan det finns en mängd andra egenskaper i kommunerna som bidrar till en hög eller låg nivå. Som tidigare diskuterats är det rimligt att anta att de faktorer som förklarar skillnaden i brottsnivåer är olika beroende på brottstyp. Det är också delvis andra variabler som har störst betydelse för våldsbrottsnivån, jämfört med den för stöldbrott, trots att det gäller samma block av kommuner.

Förklaringsgraden är hög för de fem variabler som bäst skattar våldsbrottsnivån i kommunblock A. Lite mer än tre fjärdedelar av variationen i nivån för våldsbrott kan hänföras till dessa variabler. De fem variablerna tillhör faktorerna *sociala kontakter*, *delaktighet*, *resursstyrka* och *demografi*. Jämfört med beräkningarna för stöld tillkommer alltså faktorn delaktighet. I den statistiska analysen representeras faktorerna av följande variabler: skilsmässofrekvens, andel invandrare från övriga Norden och världen, deltagande i kommunval, andel icke ersättningsberättigade bland långtidsarbetslösa samt andel över 65 år. Övriga variabler som ingår i undersökningen ökar inte förklaringsgraden. Det innebär bland annat att kommuner med en låg skilsmässofrekvens, en låg andel invandrare och en hög andel som deltar i kommunvalet tenderar att ha lägre våldsbrottsnivåer än andra kommuner.

Den förväntade anmälda våldsbrottsnivån i blockets kommuner redovisas i bilaga 5. Inte heller för våldsbrotten är den förväntade nivån densamma som den faktiska nivån där hänsyn enbart tas till invånarantal. Många kommuner har dock både en hög förväntad och en hög faktisk nivå av anmälda våldsbrott. Likaså har många kommuner med en förväntad låg nivå också en låg faktisk anmäld nivå. Exempel på sådana kommuner är Botkyrka, Sundbyberg och Solna, som har höga nivåer, samt Vellinge, Öckerö och Lomma, som har låga nivåer.

KOMMUNER MED HÖG RESPEKTIVE LÅG VÅLDSBROTTSNIVÅ

I tabell 5a och 5b framgår vilka kommuner i block A som har en avvikande hög respektive låg våldsbrottsnivå. Majoriteten av kommunerna i detta block har avvikelser mellan faktisk och förväntad nivå som är mindre än 20 procent. 29 av de 102 större kommunerna avviker med 20 procent eller mer. Ungefär hälften av kommunerna har fler våldsbrott än förväntat och hälften har en lägre nivå än förväntat. Det framträder inte något tydligt mönster över vilka kommuner som ingår i de två grupperna. Den faktiska brottsnivån är dock även för denna brottskategori något högre bland de kommuner som har fler brott än förväntat, men skillnaden är inte lika stor som för stöldbrott.

Tabell 5a. Kommuner med en högre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock A, åren 1997–1999.

	FÖRORTS- KOMMUNER	STÖRRE STÄDER	MEDELSTORA STÄDER
PÅTAGLIGT HÖG NIVÅ	DANDERYD HANINGE LOMMA SKURUP ÖSTERÅKER	KARLSKRONA SKELLEFTEÅ ÖSTERSUND	BORLÄNGE BODEN HÄSSLEHOLM KARLSHAMN LIDKÖPING NÄSSJÖ YSTAD
HÖG NIVÅ	HUDDINGE VELLINGE	ÖREBRO	ALINGSÅS KATRINEHOLM MARIESTAD MJÖLBY NYKÖPING SKÖVDE

Femton kommuner har en påtagligt hög nivå av anmälda våldsbrott (tabell 5a). Bland *förortskommunerna* har till exempel Danderyd och Haninge en påtagligt hög nivå. Bland de *större städerna* är det Karlskrona, Skellefteå och Östersund som har en påtagligt hög nivå, medan det bland de *medelstora städerna* är Borlänge, Boden, Hässleholm med flera.

Något färre kommuner har en hög nivå. Bland *förortskommunerna* är det Huddinge och Vellinge, medan det bland de *större städerna* enbart är Örebro. Bland de *medelstora städerna* har till exempel Alingsås, Katrineholm och Mariestad en hög våldsbrottsnivå, jämfört med vad som kan förväntas utifrån kommunernas strukturella förutsättningar.

Tabell 5b. Kommuner med en lägre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock A, åren 1997–1999.

	FÖRORTS- KOMMUNER	STÖRRE STÄDER	MEDELSTORA STÄDER
PÅTAGLIGT LÅG NIVÅ	ALE BURLÖV HÄRRYDA PARTILLE ÖCKERÖ	HALMSTAD KARLSTAD LULEÅ ÖRNSKÖLDSVIK	HUDIKSVALL RONNEBY SÖDERHAMN UDEVALLA VÄNERSBORG
LÅG NIVÅ	BOLLEBYGD KUNGSBACKA LIDINGÖ SVEDALA VALLENTUNA VÄRMDÖ	NORRKÖPING UPPSALA VÄXJÖ	KIRUNA KÖPING LUDVIKA SIGTUNA STRÄNGNÅS

Av tabell 5b framgår att till exempel *förortskommunerna* Ale, Burlöv och Härryda, mot bakgrund av de strukturella förhållandena i kommunerna, har påtagligt låga anmälda nivåer i fråga om våldsbrott. Detsamma gäller till exempel Halmstad och Karlstad bland *större städer*, samt Hudiksvall och Ronneby bland *medelstora städer*.

Exempel på kommuner med en låg våldsbrottsnivå är Bollebygd och Kungsbacka bland förortskommunerna, Norrköping, Uppsala och Växjö bland de större städerna samt Kiruna, Köping och Sigtuna bland de medelstora städerna.

Till sist kan det vara intressant att jämföra de kommuner som är mest avvikande i analysen av våldsbrott med de kommuner som är mest avvikande när det gäller stöldbrott. Några kommuner återfinns bland de mest avvikande när det gäller båda brottskategorierna. Det är Borlänge och Danderyd som har påtagligt högre nivåer än förväntat, samt Öckerö, Örn-sköldsvik, Hudiksvall, Ronneby och Söderhamn som har påtagligt lägre nivåer än förväntat.

Kommunblock B

I detta avsnitt redovisas resultaten i undersökningen för kommunblock B. Blocket är det största och består av 114 kommuner. Kommunernas karaktär framgår av Svenska Kommunförbundets benämningar. Kommungrupperna är *övriga större kommuner* (relaterat till grupperna i block A), *industrikommuner* samt *landsbygdskommuner*. Genomsnittskommunen har närmare 16 000 invånare. Invånarantalet sträcker sig från ungefär 4 000 i Ydre, till 58 000 invånare i Gotlands kommun.

Stöld

Det genomsnittliga antalet stöldbrott under treårsperioden i dessa kommuner varierar från 2 200 till 9 300 anmälda brott per 100 000 invånare under ett år. Ovanåker har den lägsta faktiska stöldbrottsnivån, medan Karlskoga har den högsta (nivåerna för samtliga kommuner redovisas i bilaga 4). De båda kommunernas strukturella egenskaper kan dock skilja sig kraftigt åt.

Variablerna som bäst skattar den förväntade stöldbrottsnivån i kommunblock B tillhör faktorerna sociala kontakter, resursstyrka och demografi. Faktorn *sociala kontakter* representeras av skilsmässofrekvens och inflyttning, *resursstyrka* representeras av socialbidragskostnad medan *demografi* representeras av andel män, andel kvinnor och män i åldern 17–24 år respektive i åldern 10–14 år. Det innebär till exempel att kommuner som har en hög skilsmässofrekvens, en hög inflyttning och en hög socialbidragskostnad tenderar att ha högre stöldnivåer än andra kommuner. Förklaringsgraden är förhållandevis hög. Lite drygt hälften av variationen i stöldbrottsnivån i block B kan förklaras av de strukturella faktorerna i kommunerna. Kommunernas förväntade nivåer, utifrån förutsättningarna på de sex variablerna, redovisas i bilaga 4.

KOMMUNER MED HÖG RESPEKTIVE LÅG STÖLDBROTTSNIVÅ

En jämförelse mellan faktisk och förväntad stöldbrottsnivå när hänsyn tas till kommunernas strukturella faktorer visar att majoriteten av kommunerna avviker mindre än 20 procent. Av de 114 mellanstora kommunerna är det 28 som avviker med 20 procent eller mer, det vill säga har en påtagligt hög eller påtagligt låg anmäld stöldnivå jämfört med vad som kan förväntas. De kommuner vars brottsnivå avviker mindre än tio procent redovisas i bilaga 4.

Tabell 6a. Kommuner med en högre anmäld stöldbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock B, åren 1997–1999.

	ÖVRIGA STÖRRE KOMMUNER	INDUSTRI- KOMMUNER	LANDSBYGDS- KOMMUNER
PÅTAGLIGT HÖG NIVÅ	ENKÖPING HALLSBERG KLIPPAN SOLLEFTEÅ	BOXHOLM DEGERFORS FINSPÅNG HYLTE HÄLLEFORS KARLSKOGA NORBERG OSBY	HEBY LAHOLM
HÖG NIVÅ	EKSJÖ ORUST SALA SKARA SÖLVESBORG TIMRÅ	FILIPSTAD GULLSPÅNG HULTSFRED NYBRO LAXÅ LESSEBO PERSTORP SANDVIKEN ÅSTORP	LEKEBERG SJÖBO TORSÅS VALDEMARSVIK VARA YDRE

Av tabell 6a framgår att fjorton kommuner har en påtagligt hög stöldbrottsnivå. I gruppen *övriga större kommuner* har bland andra Enköping och Hallsberg 20 procent eller fler stöldbrott än förväntat. Bland *industrikommunerna* har till exempel Boxholm, Degerfors och Finspång en påtagligt hög nivå, medan det bland *landsbygdskommunerna* enbart är Heby och Laholm som har en påtagligt hög stöldnivå.

I den nedre halvan av tabell 6a framgår vilka kommuner som har en hög nivå, det vill säga 10–19 procent högre nivå än förväntat. Bland *övriga större kommuner* är det till exempel Eksjö och Orust som har en hög stöldbrottsnivå, medan det bland *industrikommunerna* är Filipstad, Gullspång och Hultsfred. Lekeberg, Sjöbo och Torsås är exempel på *landsbygdskommuner* som har en hög stöldnivå.

Tabell 6b. Kommuner med en lägre anmäld stöldbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock B, åren 1997–1999.

	ÖVRIGA STÖRRE KOMMUNER	INDUSTRI- KOMMUNER	LANDSBYGDS- KOMMUNER
PÅTAGLIGT LÅG NIVÅ	BOLLNÄS	ARBOGA GNOSJÖ GÖTENE KUNGSÖR MUNKFORS MÖNSTERÅS OLOFSTRÖM OSKARSHAMN OXELÖSUND UPPVIDINGE	HÖRBY MÖRBYLÅNGA OVANÅKER
LÅG NIVÅ	ALVESTA KALIX LEKSAND SIMRISHAMN VIMMERBY ÖSTHAMMAR	BJUV LILLA EDET LJUNGBY SKINNSKATTEBERG SMEDJEBACKEN TROLLHÄTTAN ÖSTRA GÖINGE	ANEBY FÄRGELANDA GRÄSTORP HÖGSBY LJUSDAL OCKELBO

Av tabell 6b framgår vilka kommuner i block B som har en stöldbrottsnivå som är minst 10 procent lägre än förväntat. Bollnäs är den enda *övriga större kommunen* som har en påtagligt låg nivå, det vill säga minst 20 procent lägre nivå än förväntat. Arboga, Gnosjö och Götene är exempel på *industrikommuner* som har en påtagligt låg nivå. Även *landsbygdskommunerna* Hörby, Mörbylånga och Ovanåker har en påtagligt låg stöldnivå.

Av de *övriga större kommunerna* hamnar till exempel Alvesta, Kalix och Leksand i den nedre halvan av tabell 6b, vilket innebär att de har en anmäld stöldnivå som är 10-19 procent lägre än den beräknade. Bland de kommuner som har en låg stöldnivå finns även *industrikommuner*, till exempel Bjuv, Lilla Edet och Ljungby, liksom *landsbygdskommuner* som Aneby, Färgelanda och Grästorp.

Återigen är skillnaden i faktisk anmäld brottsnivå stor mellan kommunerna med högre nivå än förväntat och de med lägre nivå än förväntat. De kommuner som har en högre brottsnivå än förväntat, har också höga faktiska nivåer.

Våld

I kommunblock B har Ydre lägst faktisk anmäld våldsbrottsnivå, medan Tomelilla har högst. I Ydre är årsgenomsnittet närmare 350 anmälda våldsbrott per 100 000 invånare. Motsvarande nivå i Tomelilla är något mer än 2 000.

För att beräkna förväntad våldsbrottsnivå i kommunerna är det tre faktorer, som representeras av fem variabler, som i kombination är bäst att använda enligt analysen. Faktorerna är desamma som de som ingick i modellen för stöld, nämligen *sociala kontakter*, *demografi*, och *resursstyrka*. Något mindre än hälften av variationen i kommunernas våldsbrottsnivå kan förklaras av dessa strukturella faktorer. I analysen för block B är skilsmässofrekvens och inflyttning indikatorer på sociala kontakter medan socialbidragskostnad och andel med eftergymnasial utbildning är indikatorer på resursstyrka. Faktorn demografi representeras av andelen män. Detta innebär bland annat att kommuner med en låg skilsmässofrekvens, en låg inflyttning och en låg socialbidragskostnad tenderar att ha lägre våldsbrottsnivåer än andra kommuner.

KOMMUNER MED HÖG RESPEKTIVE LÅG VÅLDSBROTTSNIVÅ

För våldsbrotten är det 48 kommuner i block B, mer än en tredjedel, som avviker med 20 procent eller mer från den förväntade nivån. Något fler än hälften av kommunerna har en lägre brottsnivå än förväntat, medan något färre än hälften har en högre.

Tabell 7a. Kommuner med en högre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock B, åren 1997–1999.

	ÖVRIGA STÖRRE KOMMUNER	INDUSTRI- KOMMUNER	LANDSBYGDS- KOMMUNER
PÅTAGLIGT HÖG NIVÅ	ENKÖPING FLEN HALLSTAHAMMAR KALIX KÄVLINGE MARK NORRTÄLJE ÄLMHULT	EMMABODA FAGERSTA FINSPÅNG GULLSPÅNG NYBRO KARLSKOGA MARKARYD SURAHAMMAR TROLLHÄTTAN VETLANDA	ESSUNGA LEKEBERG SJÖBO TÖREBODA TOMELILLA ÖDESHÖG
HÖG NIVÅ	HALLSBERG KRAMFORS SIMRISHAMN ÖSTHAMMAR	BROMÖLLA HERRLJUNGA SKINNSKATTEBERG OSBY	GOTLAND HÖGSBY MELLERUD TORSÅS

Av tabell 7a framgår vilka kommuner som har en högre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån kommunernas strukturella förutsättningar. Enköping, Flen och Hallstahammar är exempel på *övriga större kommuner* som har en påtagligt hög nivå, det vill säga en anmäld brottsnivå som är minst 20 procent högre än förväntat. Bland *industrikommunerna* hamnar bland andra Emmaboda, Fagersta och Finspång i kategorin påtagligt hög nivå. Exempel på *landsbygdskommuner* med en påtagligt hög våldsbrottsnivå är Essunga, Lekeberg och Sjöbo.

Hallsberg och Kramfors är exempel på *övriga större kommuner* som har en hög våldsbrottsnivå (nedre halvan av tabell 7a), medan Bromölla och Herrljunga är exempel på *industrikommuner* som hamnar i denna kategori. Bland *landsbygdskommunerna* har bland annat Gotland och Högsby en hög brottsnivå.

Tabell 7b. Kommuner med en lägre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock B, åren 1997–1999.

	ÖVRIGA STÖRRE KOMMUNER	INDUSTRI- KOMMUNER	LANDSBYGDS- KOMMUNER
PÅTAGLIGT LÅG NIVÅ	ARVIKA HEDEMORA LEKSAND ORUST	BENGTSFORS GISLAVED GNOSJÖ GÖTENE HOFORS LESSEBO MUNKFORS STORFORS VAGGERYD VÄRNAMO ÅSTORP	ANEBY FÄRGELANDA KINDA LJUSDAL MÖRBYLÅNGA OCKELBO OVANÅKER TANUM YDRE
LÅG NIVÅ	ALVESTA BOLLNÅS SOLLEFTEÅ STENUNGSUND SÄFFLE TIMRÅ TRANÅS	BJUV BOXHOLM FILIPSTAD GRUMS KUNGSÖR LJUNGBY OLOFSTRÖM SMEDJEBACKEN TRANEMO UPPVIDINGE	HÖRBY ROBERTFORS

Tabell 7b visar vilka kommuner i kommunblock B som har en betydligt lägre våldsbrottsnivå än förväntat utifrån de strukturella förutsättningarna i kommunerna. I kategorin påtagligt låg nivå (minst 20 procent lägre nivå än förväntat) hamnar 24 kommuner. Exempel på *övriga större kommuner* med påtagligt låg nivå är Arvika, Hedemora och Leksand. Relativt många *industrikommuner* har en påtagligt låg nivå, till exempel Bengtsfors, Gislaved och

Gnosjö, Aneby och Färgelanda är exempel på *landsbygdskommuner* som har en påtagligt låg nivå när man tar hänsyn till kommunernas strukturella förutsättningar.

Av de *övriga större kommunerna* hamnar till exempel Alvesta och Bollnäs i kategorin låg nivå. Det gör också *industrikommuner* som Bjuv, Boxholm och Filipstad, liksom *landsbygdskommunerna* Hörby och Robertsfors. Dessa kommuner har alltså 10–19 procent lägre nivå av anmälda våldsbrott än vad de förväntas ha enligt modellen som tar hänsyn till strukturella förhållanden i kommunerna.

Till sist finns det vissa likheter i tabellen över de kommuner i block B som uppvisar störst avvikelse i fråga om våldsbrott och tabellen över de kommuner i blocket som uppvisar störst avvikelse när det gäller stöldbrott. Bland kommuner med högre stöldnivåer än förväntat återkommer flera i kategorin påtagligt hög våldsnivå, nämligen den *övriga större kommunen* Enköping liksom *industrikommunerna* Finspång och Karlskoga. Bland kommuner med påtagligt lägre brottsnivåer än förväntat återkommer Gnosjö, Götene och Munkfors som tillhör *industrikommunerna* samt Mörbylånga och Ovanåker som är *landsbygdskommuner*.

Kommunblock C

Slutligen presenteras resultaten för brottsnivåerna i kommunblock C. Blocket består av 69 kommuner och är därmed det minsta av de tre kommunblocken. Bjurholm har lägst antal invånare, knappt 2 800, medan Tjörn har högst, ungefär 14 500 invånare. Kommunernas benämningar, *glesbygdskommuner* respektive *övriga mindre kommuner*, ger en bild av vilka kriterier som legat till grund för indelningen.

Stöld

I detta block är det Pajala som har minst faktiskt anmälda stöldbrott per invånare och Malung som har flest. Genomsnittsnivån under perioden 1997–1999 är i Pajala knappt 1 700 anmälda brott per 100 000 invånare under ett år, och i Malung ungefär 9 200 anmälda brott.

Variationerna mellan kommunernas nivåer för stöldbrott förklaras i analysen till något mer än hälften av de strukturella förhållandena. I analysen är det tre faktorer som ger bäst skattning av stöldnivån: *sociala kontakter*, *demografi* och *tillfällesstruktur*. Faktorn sociala kontakter representeras av skilsmässofrekvens och andel invandrare från övriga världen, medan faktorn tillfällesstruktur representeras av variabeln antal alkoholtillstånd per invånare. Det innebär bland annat att kommuner i block C som har en hög skilsmässofrekvens, en hög andel invandrare och en hög andel alkoholtillstånd tenderar att ha högre stöldnivåer än andra kommuner i blocket. Till sist ingår även variabeln andel i åldern 20–44 år, som tillhör faktorn befolkningsdemografi.

KOMMUNER MED HÖG RESPEKTIVE LÅG STÖLDBROTTSNIVÅ

Närmare en tredjedel av kommunerna i block C avviker mindre än 20 procent mellan faktisk och förväntad nivå gällande stöldbrott. Ungefär hälften av kommunerna avviker i negativ riktning, det vill säga har fler brott under treårsperioden än förväntat, medan övriga avviker i positiv riktning. Resultaten för de kommuner som avviker mindre än tio procent redovisas i bilaga 4.

Tabell 8a. Kommuner med en högre anmäld stöldbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock C, åren 1997–1999.

	GLESBYGDS-KOMMUNER	ÖVRIGA MINDRE KOMMUNER
PÅTAGLIGT HÖG NIVÅ	MALUNG RAGUNDA SORSELE ÖVERKALIX	ASKERSUND LJUSNARSBERG VADSTENA VÅRGÅRDA VÄNNÅS ÄLVKARLEBY
HÖG NIVÅ	BRÄCKE ÄLVDALEN ÖVERTORNEÅ	GAGNEF KARLSBORG KIL RÄTTVIK SVENLJUNGA SÅTER TINGSRYD TROSA

I tabell 8a redovisas de kommuner som har en hög eller påtagligt hög nivå avseende stöldbrott. Bland *glesbygdskommunerna* har Malung, Ragunda, Sorsele och Överkalix en påtagligt hög nivå, det vill säga en faktisk anmäld nivå som är minst 20 procent högre än förväntat enligt modellen som tar hänsyn till strukturella förhållanden i kommunerna. I gruppen *övriga mindre kommuner* har till exempel Askersund och Ljusnarsberg en påtagligt hög stöldnivå.

I den nedre halvan av tabellen finns de kommuner som har en hög stöldnivå, det vill säga en nivå som är 10–19 procent högre än vad som kan förväntas. Bräcke, Älvdalen och Övertorneå är de tre *glesbygdskommuner* som har en hög nivå. Gagnef, Karlsborg och Kil är exempel på *övriga mindre kommuner* som har en hög anmäld stöldnivå.

Tabell 8b. Kommuner med en lägre anmäld stöldbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock C, åren 1997–1999.

	GLESBYGDS-KOMMUNER	ÖVRIGA MINDRE KOMMUNER
PÅTAGLIGT LÅG NIVÅ	ARJEPLOG KROKOM PAJALA STRÖMSUND TORSBY ÅRE	DALS-ED HAMMARÖ NORDMALING
LÅG NIVÅ	BJURHOLM DOROTEA LYCKSELE NORSJÖ VANSBRO VILHELMINA	HABO HAPARANDA NORDANSTIG SOTENÄS STRÖMSTAD TJÖRN VINGÅKER

Av tabell 8b framgår vilka kommuner som har en låg eller påtagligt låg nivå för stöldbrott. I den övre halvan av tabellen finns de kommuner som har en påtagligt låg nivå, det vill säga minst 20 procent lägre anmäld stöldnivå än förväntat. Bland *glesbygdskommunerna* är det till exempel Arjeplog, Krokomb och Pajala, medan det bland *övriga mindre kommuner* enbart är Dals-Ed, Hammarö och Nordmaling.

I kategorin låg anmäld nivå hamnar bland andra *glesbygdskommunerna* Bjurholm, Dorotea och Lycksele, liksom de *övriga mindre kommunerna* Habo, Haparanda och Nordanstig. Dessa kommuner har alltså en faktisk anmäld nivå som är 10–19 procent lägre än den förväntade enligt modellen som tar hänsyn till strukturella faktorer i kommunerna.

Våld

Innan hänsyn tagits till kommunernas olika strukturella förutsättningar har Bjurholm lägst våldsbrottsnivå och Haparanda högst. Under perioden anmäldes i genomsnitt 450 brott per år och per 100 000 invånare i Bjurholm. Motsvarande siffra för Haparanda är närmare 2 300.

För våldsbrott i kommunblock C är det färre faktorer som bäst skattar nivån än för stöldbrott. Variablerna som representerar faktorerna skiljer sig dessutom åt. Förklaringsgraden är något lägre, något mer än en tredjedel. Två faktorer i kombination, *sociala kontakter* och *delaktighet*, ger bäst skattning av kommunernas våldsbrottsnivå. Variabeln andelen invånare från övriga Norden och världen och variabeln skilsmässofrekvens är indikatorer på sociala kontakter, medan variabeln andelen medlemmar i frikyrka är en indikator på delaktighet. Det innebär bland annat att kommuner med en låg

andel invånare från övriga Norden och världen och en låg skilsmässofrekvens tenderar att ha en lägre våldsbrottsnivå än övriga kommuner i block C.

KOMMUNER MED HÖG RESPEKTIVE LÅG VÅLDSBROTTSNIVÅ

Ungefär hälften av kommunerna i block C avviker i positiv riktning och hälften i negativ riktning, det vill säga ungefär hälften har högre våldsbrottsnivåer än förväntat och ungefär hälften har lägre. Av de 69 kommunerna är det 31 som avviker med 20 procent eller mer, vilket är förhållandevis många.

Tabell 9a. Kommuner med en högre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock C, åren 1997–1999.

	GLESBYGDS-KOMMUNER	ÖVRIGA MINDRE KOMMUNER
PÅTAGLIGT HÖG NIVÅ	DOROTEA MALUNG SORSELE STORUMAN VILHELMINA ÅSELE ÖVERKALIX	GNESTA HAGFORS HÖÖR SVENLJUNGA SÄTER SÄVSJÖ VÅRGÅRDA
HÖG NIVÅ	JOKKMOKK ÖVERTORNEÅ	HJO STRÖMSTAD TINGSRYD ÅTVIDABERG

14 kommuner hamnar i kategorin med påtagligt hög våldsbrottsnivå (tabell 9a). Bland *glesbygdskommunerna* har till exempel Dorotea, Malung och Sorsele en påtagligt hög anmäld nivå, jämfört med den förväntade då kommunernas strukturella förutsättningar beaktas. I gruppen *övriga mindre kommuner* har bland annat Gnesta, Hagfors och Höör en påtagligt hög våldsbrottsnivå, det vill säga en nivå som är minst 20 procent högre än förväntat.

Betydligt färre kommuner i blocket hamnar i kategorin hög våldsbrottsnivå. Jokkmokk och Övertorneå är de enda *glesbygdskommunerna* som har en hög anmäld våldsbrottsnivå, det vill säga 10–19 procent högre än förväntat enligt beräkningarna. Hjo och Strömstad är några av de *övriga mindre kommunerna* som har en hög anmäld brottsnivå.

Tabell 9b. Kommuner med en lägre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån strukturell analysmodell för kommunblock C, åren 1997–1999.

	GLESBYGDS-KOMMUNER	ÖVRIGA MINDRE KOMMUNER
PÅTAGLIGT LÅG NIVÅ	ARJEPLOG ARVIDSJAUR BJURHOLM MALÅ ORSA STRÖMSUND TORSBY VANSBRO	EDA DALS-ED GAGNEF HAMMARÖ KIL MUNKEDAL NORDANSTIG NORDMALING TROSA
LÅG NIVÅ	NORSJÖ VINDELN	HAPARANDA NORA RÄTTVIK SUNNE SÖDERKÖPING ÅMÅL ÅRJÄNG

Av tabell 9b framgår vilka kommuner som har en lägre anmäld våldsbrottsnivå än förväntat utifrån analysmodellen som tar hänsyn till strukturella faktorer i kommunerna. Åtta *glesbygdskommuner* har en påtagligt låg nivå, bland annat Arjeplog och Arvidsjaur. Det innebär alltså att de har en faktisk anmäld nivå som är minst 20 procent lägre än den beräknade nivån enligt modellen. Bland de övriga *mindre kommunerna* har till exempel Eda, Dals-Ed och Gagnef en påtagligt låg nivå.

I kategorin låg våldsbrottsnivå hamnar *glesbygdskommunerna* Norsjö och Vindeln, liksom sju *övriga mindre kommuner*, bland annat Haparanda och Nora. Dessa kommuner har således en faktisk anmäld nivå som är 10–19 procent lägre än den förväntade nivån när man tar hänsyn till strukturella faktorer i kommunerna.

Till sist framträder vissa likheter om man jämför de kommuner i blocket som uppvisar störst avvikelse rörande våldsbrott med dem som avviker mest i fråga om stöldbrott. Bland kommuner med högre stöldnivåer än förväntat återkommer några i kategorin påtagligt hög våldsbrottsnivå, nämligen *glesbygdskommunerna* Malung, Sorsele och Överkalix, samt den *övriga mindre kommunen* Vårgårda. Bland kommuner med påtagligt lägre brottsnivåer än förväntat återkommer *glesbygdskommunerna* Arjeplog, Strömsund och Torsby, samt de *övriga mindre kommunerna* Dals-Ed, Hammarö och Nordmaling. Dessa tio kommuner är alltså bland de mest avvikande både när det gäller våld och stöld i detta kommunblock.

Diskussion

Ett syfte med denna undersökning är att resultaten ska kunna användas för att värdera om stöld- respektive våldsbrottsnivån i en kommun är som förväntad utifrån de strukturella förutsättningarna, eller om den är hög eller låg. Ett annat syfte är att resultaten ska kunna användas som utgångspunkt för analyser av vad som ligger bakom brottsnivån och diskussioner om åtgärder för att minska den. Ett sätt att inledningsvis använda de statistiska resultaten från undersökningen kan vara att göra direkta jämförelser mellan kommuner i samma block eller kommungrupp.

Syftet är således inte att mer ingående analysera vad som förenar kommuner som i de statistiska analyserna hamnar på jämförbara nivåer; till exempel om det finns något gemensamt drag för de medelstora kommuner som har en påtagligt hög våldsbrottsnivå. En hastig översikt av resultaten visar inte heller att det finns några uppenbara sådana mönster. Till exempel har det inte studerats om omfattningen av närpolisverksamhet i kommunerna påverkar stöld- respektive våldsnivåerna. Det går inte heller att på ett enkelt sätt utläsa om förekomsten av lokala brottsförebyggande råd spelar en avgörande roll för brottsnivåerna. Det är inte heller förvånande eftersom flertalet sådana råd bara har funnits och verkat under en kort tid.

Tillförlitliga resultat

Hänsyn har således tagits till fler faktorer än vad som vanligtvis görs då brottsligheten i olika kommuner jämförs. Resultaten ger en mer utvecklad bild av vilka kommuner som har en högre respektive lägre brottsnivå än förväntat. I undersökningar av detta slag måste man dock vara medveten om att såväl tillvägagångssätt som begränsningar i datakvalitet gör att resultaten bör tolkas med försiktighet. Det finns således en grad av osäkerhet i den här typen av beräkningar.

Särskilda bedömningar har gjorts av ett antal omständigheter som skulle kunna påverka resultatens tillförlitlighet. Dessa är bland annat betydelsen av den så kallade dolda brottsligheten, att det i vissa fall saknas uppgifter om i vilken kommun ett brott begåtts, tillfälliga avvikelser i brottsnivåerna, att uppgifterna avser en begränsad tidsperiod samt att det inte är möjligt att täcka in samtliga faktorer och variabler som kan betraktas som strukturella och som har betydelse för brottsnivån. Den samlade bedömningen, trots dessa tänkbara felkällor, är att resultaten ändå är pålitliga och användbara. Tillfälliga avvikelser i brottsnivåerna har justerats i de enstaka fall som underlaget varit bristande. I bilaga 2 redovisas underlaget till dessa bedömningar.

Förutsättningar för att analysera resultaten

En omständighet, som är viktig att ha i minnet, är den indelning i kommungrupper och block som används i undersökningen. I det enskilda fallet kan nämligen beräkningar grundade på förhållanden, som stämmer för ett block av kommuner, ge en mindre rättvisande bild av situationen i en enskild kommun. Det är därför nödvändigt att de individuella, ofta mer kvalitativa, förhållandena i kommunerna beaktas i de efterföljande jämförelserna och analyserna. I framför allt de större städerna kan förhållandena dessutom variera mycket i olika delar av kommunerna. Det är bland annat därför som de tre storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö inte ingår i undersökningen. I dessa kommuner skulle det förmodligen vara bättre att göra en separat undersökning av brottsnivåerna i kommunernas stadsdelar. I vissa avseenden innebär indelningen i kommungrupper också att förhållandevis olika kommuner hamnar i samma grupp. Detta är ett problem som inte helt kan undvikas, men som givetvis bör uppmärksammas då kommuner jämförs med varandra.

KOMMUNER ÄR ADMINISTRATIVA ENHETER

Vid analyser av enskilda kommuner kan det också vara viktigt att ta hänsyn till förhållanden som inte direkt kan påverkas i den egna kommunen. Kommunerna är administrativa enheter som inte är helt avgränsade från andra kommuner. En konsekvens av detta är att en del av brotten i en kommun begås av gärningsmän som inte bor i den egna kommunen. För en del av de mer välmående kommuner som enligt den statistiska analysen har en påtagligt hög eller hög nivå framförallt när det gäller stöldbrott, är detta troligen en av förklaringarna till att stöldnivåerna är högre än förväntat.

Utgångspunkt för brottsförebyggande arbete

I undersökningen har hänsyn tagits till så gott som alla strukturella faktorer för vilka det finns registerdata och som kan antas ha betydelse för brottsnivåerna i kommunerna. Det innebär att man tagit hänsyn till en stor del av de förhållanden i kommunerna som är svåra att påverka (även om de kan och bör tas hänsyn till i olika sammanhang). Det gäller till exempel demografiska förhållanden som andelen personer i olika åldersgrupper i befolkningen. Det gäller också variabler som har med tillfällesstruktur att göra, till exempel hur tätt befolkad en kommun är och hur nära den ligger en storstad.

STRUKTURELLA FAKTORER ÄR OLIKA SVÅRA ATT PÅVERKA

En del av de strukturella förhållanden som det tagits hänsyn till i de statistiska analyserna är däremot mer eller mindre påverkbara av kommunerna själva. Det gäller till exempel omständigheter som andelen långtidsarbetslösa, antalet serveringsställen med alkoholtillstånd och kommunens bostadsstruktur avseende proportionen småhus kontra lägenheter. Det finns framför allt två skäl till att sådana förhållanden trots allt ingår i undersökningen. För

det första är det inte möjligt att dra någon klar gräns mellan förhållanden som kan påverkas inom en kommun respektive förhållanden som inte kan påverkas. För det andra är de variabler som ingår i undersökningen och som i någon mån är möjliga att påverka, i regel svåra att förändra utan stora ansträngningar. Det gäller till exempel arbetslöshetsfrågan som kommunerna ofta bara till viss del kan lösa själva. Samtidigt som turismen i en del kommuner är en betydelsefull näring kan den bidra till en högre brottslighet bland annat genom krav på ett relativt stort antal restauranger med tillstånd att servera alkohol. Men givetvis finns det också i många kommuner anledning att i ett brottsförebyggande syfte arbeta med förhållanden som tagits hänsyn till i denna undersökning. Inte minst gäller detta tillstånden att servera alkohol på restauranger och andra insatser för att motverka alkoholmissbruk.

BETYDANDE UTRYMME FÖR BROTTSFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

I denna undersökning förklarar de mer eller mindre strukturella förhållandena omkring hälften av skillnaden mellan kommunernas brottsnivåer när det gäller stöld och våld. I den oförklarade delen av skillnaden finns förhållanden som inte beaktats i undersökningen. Flera av dessa kan vara möjliga att påverka genom åtgärder i kommunerna. I denna del torde således det största utrymmet för att verkligen påverka brottsligheten och brottsnivåerna finnas. Det finns många områden som kan påverkas och som kan ha betydelse för brottsnivån. Dels kan det handla om beslut som tas och arbete som bedrivs i en kommun i ett brett perspektiv, dels om brottsförebyggande arbete.

Till det breda perspektivet kan man, för att ge några exempel, räkna det arbete som bedrivs inom kultur- och fritidsförvaltningen, socialtjänsten och kriminalvårdens frivård. I vilken utsträckning som det satsas på dessa områden och vilka prioriteringar som görs kan få stor betydelse för brottsnivån. Det kan handla om hur mycket som satsas på ungdomars organiserade fritidsaktiviteter, vilket stöd som ges för att motverka socialbidragsberoende och hur väl frigivning från anstalter förbereds och hur kontakten mellan anstalt och frivård fungerar. Skolan och hur den fungerar är ett annat område som kan ha stor betydelse för brottsligheten i en kommun, på såväl lång som kort sikt. Sammanfattningsvis kan många insatser, trots att de inte i första hand kan beskrivas som specifikt brottsförebyggande, ha betydelse för vilken brottsnivå en kommun har.

EXEMPEL PÅ KONKRETA BROTTSFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Vid sidan om olika verksamheter i en kommun, som mer eller mindre indirekt kan påverka brottsligheten, kan det också bedrivs ett utpräglat brottsförebyggande arbete. I merparten av landets kommuner finns i dag lokala brottsförebyggande råd som inrättats för att samordna brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Till de vanligast förekommande brottsförebyggande åtgärderna i kommunerna hör grannsamverkan mot brott och vuxenvandringar. Andra åtgärder, som ofta motiveras med brottsförebyg-

gande argument, är kamratstödjare och andra förebyggande insatser i skolan. Ett vanligt sätt att nå unga är också att vända sig till deras föräldrar genom föräldrautbildningar med brottsförebyggande inslag. Det kan också finnas anledning att bedriva tidigt förebyggande arbete, till exempel genom riktat stöd till unga mödrar i svåra livssituationer. Allt mer uppmärksammas också möjligheterna att påverka brottsligheten genom bebyggelseinriktade åtgärder. Det kan innebära att planera, bygga nytt eller bygga om den befintliga bebyggelsen utifrån ett brottsförebyggande perspektiv, alltifrån delar av centrum till enskilda bostadsfastigheter. I många fall syftar åtgärderna till att stärka den informella sociala kontrollen, exempelvis genom att bil- och cykelparkeringar görs väl överblickbara. Även när det gäller klotter och andra skadegörelsebrott kan bebyggelseinriktade åtgärder vara framgångsrika. Detsamma gäller till exempel snabb sanering. Ett annat angeläget område är att motverka våldet, inte minst det som sker i samband med nöjeslivet och det våld mot kvinnor som ofta sker i hemmet. Information och utbildning av restaurangpersonal när det gäller utskänkning av alkohol är en åtgärd som används för att minska våldsbrottsligheten i nöjeslivet. Våldet mot kvinnor förebyggs bland annat genom att olika instanser, som möter kvinnor som kan vara drabbade, samordnar sina insatser för att stötta kvinnorna och påverka förövarna. Detta är bara några exempel av alla brottsförebyggande åtgärder som kan vidtas i en kommun.

NÖDVÄNDIGT MED FÖRDJUPAD ANALYS

Resultaten av denna undersökning kan dock inte ligga till grund för direkta beslut om vilka konkreta åtgärder man bör vidta för att minska brottsligheten i en kommun. Innan åtgärder genomförs är det nödvändigt att mer ingående kartlägga och analysera den lokala brottsligheten, de omständigheter som ligger bakom och de resurser som kan aktiveras för att förebygga den. På detta sätt kan man exempelvis få kunskap om på vilka platser och vid vilka tider som det begås särskilt många brott, vilket i sin tur kan ge uppslag till vilka åtgärder som behövs för att förebygga brotten. Har den egna kommunen en hög stöldbrottsnivå, kan det således vara lämpligt att göra en fördjupad analys av vilken brottstyp det rör sig om, liksom hur och var brotten begås. Det finns flera olika källor och uppgifter som kan användas i en kartläggning av den lokala problem- och resursbilden. Exempel på sådana är befintliga undersökningsresultat, uppgifter om anmälda brott, direktobservationer av utsatta platser, intervjuer med nyckelpersoner och frågeundersökningar som riktas till ett urval av befolkningen, till exempel boendeenkäter eller undersökningar bland kommunens skolelever. Mer om källor och metoder för att kartlägga problem- och resursbilden finns att läsa i Idéskrift 2 från BRÅ, Kartläggningar, problemanalys och prioriteringar (BRÅ, 1999). I vissa fall är det givande att markera brotten på en karta, vilket ger möjlighet att studera den geografiska fördelningen och sambanden med andra omständigheter i lokalsamhället (BRÅ, 2000a). BRÅ har också utvecklat en metod kallad LUPP, för att göra prognoser och följa upp den så kallade vardagsbrottsligheten i avgränsade geografiska områden (BRÅ, 2001). Metoden

kan användas både för att öka kunskaperna om brottsnivåer i hela eller delar av en kommun, och för att bedöma resultaten av de brottsförebyggande åtgärder som vidtas. Överlag finns det också ett stort behov av att utvärdera och sprida erfarenheter av åtgärder som genomförs för att förebygga brott. I Idéskrift 4 från BRÅ ges vägledning i hur lokala verksamheter kan dokumenteras och utvärderas med förhållandevis enkla medel (BRÅ, 2000b).

NÅGRA BROTTSTYPER KAN VARA SÄRSKILT VANLIGA

Ett första steg i en fördjupad analys kan vara att titta närmare på om några brottstyper är särskilt vanliga i kommunen. Helsingborg är ett exempel på en kommun som har en påtagligt hög stöldbrottsnivå utifrån sina strukturella förutsättningar i den statistiska analysen. Antalet polisanmälda brott, inte minst tillgreppsbrott, har visserligen minskat påtagligt jämfört med de år som uppgifterna i denna undersökning gäller. Trots detta visar en övergripande analys av statistiken över polisanmälda brott för år 2000 (kan beställas från BRÅ) att stöldnivån i kommunen är över 15 procent högre per invånare i Helsingborg än i Skåne län i sin helhet (se tabell 10).

Tabell 10. Antal polisanmälda brott per 100 000 invånare.

BROTTSTYP	HELA RIKET		SKÅNE LÄN		HELSINGBORG	
	ÅR 1998	ÅR 2000	ÅR 1998	ÅR 2000	ÅR 1998	ÅR 2000
SAMTLIGA BROTT	13 344	13 694	14 737	15 061	19 007	17 416
BROTT MOT BROTTSBALKEN	12 067	12 105	13 449	13 341	17 972	15 509
VÅLDSBROTT						
MISSHANDEL	643	663	658	690	896	800
BROTT MOT FRIHET OCH FRID	684	776	762	868	969	994
SEXUALBROTT	94	98	112	100	154	92
STÖLDBROTT						
STÖLD, RÅN M.M.	8 140	7 934	9 406	9 125	13 105	10 674
TILLGREPP AV MOTORDRIVET FORDON	864	847	836	819	1 504	1 022
STÖLD UR OCH FRÅN MOTORDRIVET FORDON	1 716	1 798	2 014	2 208	3 379	2 855
TILLGREPP AV CYKEL	1 161	954	1 627	1 339	1 676	1 136
INBROTTSSTÖLD I SKOLA, BIBLIOTEK, FRITIDSHEM M.M.	104	101	125	125	192	174
STÖLD I SKOLA, BIBLIOTEK, FRITIDSHEM M.M.	150	159	148	156	160	177
INBROTTSSTÖLD I BUTIK OCH VARUHUS	126	109	150	123	214	131
STÖLD I BUTIK OCH VARUHUS	703	593	747	624	1 173	893
INBROTTSSTÖLD I INDUSTRI, KONTOR, VERKSTAD M.M.	343	344	383	385	525	473
INBROTTSSTÖLD I BOSTAD	198	198	309	334	279	230
FICKSTÖLD	402	434	482	475	797	740
PERSONRÅN	63	71	89	88	120	88

Den högre brottsnivån i Helsingborg är emellertid inte jämnt fördelad. För flera typer av stöldbrott är nivån inte högre i Helsingborg än i andra kommuner i länet. Det gäller till exempel inbrottsstöld i bostäder. I stället är det i första hand de vanliga bilrelaterade brotten som drar upp stöldnivån. Tillgrepp av motordrivet fordon är exempelvis omkring 25 procent vanligare i Helsingborg än i hela Skåne och stöld ur och från motordrivet fordon 30 procent vanligare än i hela länet. Andra brottstyper, som bidrar till den generellt sett höga stöldnivån, är fickstöld och stöld i butik, som är 56 respektive 43 procent vanligare i Helsingborg jämfört med i hela Skåne.

I Helsingborg är man medveten om att inte minst den bilrelaterade brottsligheten är ett påtagligt problem i kommunen. Det aktiva brottsförebyggande rådet i kommunen samordnar såväl åtgärder för att förebygga brott som riktas mot bilar, exempelvis genom bevakade bilparkeringar, som insatser för individer som begår sådana brott. Dessutom prövar man nya grepp för att minska bilbrotten i bostadsområden. Såväl de bilrelaterade brotten som flera andra typer av tillgreppsbrott har som sagt minskat kraftigt i kommunen under senare år. Till grund för åtgärderna ligger ingående analyser av brottsligheten. Bland annat används detaljerade uppgifter om när och var de polisanmälda brotten begås.

MER RÄTTVISANDE JÄMFÖRELSE

I den befintliga brottsstatistik som produceras av BRÅ, finns det sedan år 1996 uppgifter om antalet anmälda brott per kommun och år, såväl totalt som för enskilda brottstyper. Förutom det totala antalet anmälda brott redovisas också antalet brott per 100 000 invånare, vilket underlättar jämförelser mellan olika kommuner. Med hjälp av dessa statistiska uppgifter går det att jämföra nivån och strukturen på brottsligheten mellan kommuner. I viss utsträckning används uppgifterna om anmälda brott i planeringsarbetet inom rättväsendet. Uppgifterna skulle dock i högre utsträckning kunna användas som underlag vid prioriteringar och då resurser ska fördelas, såväl inom rättväsendet som inom andra samhällssektorer. Detta gäller i än högre grad de uppgifter om höga och låga brottsnivåer som redovisas i denna rapport. Dessa utvecklade jämförelser ger visserligen inte en perfekt och uttömmande bild av brottsnivån i kommunerna, men uppgifterna tar hänsyn till flera viktiga omständigheter. De är därför mer rättvisande än uppgifterna om antalet brott som enbart relateras till invånarantalet i kommunerna.

Oavsett resultat kan alla kommuner, som ingår i denna undersökning, använda resultaten som underlag för att jämföra sina stöld- och våldsbrottsnivåer med andra kommuner och ta dessa som utgångspunkt för en analys av vad som ligger bakom nivåerna. I sådana analyser finns det möjlighet att väga in många omständigheter som inte tas hänsyn till i de statistiska analyserna i denna undersökning. Dessutom finns det anledning att diskutera vad som kan göras för att förbättra situationen, särskilt i de kommuner som visar sig ligga mindre väl till i jämförelse med andra liknande kommuner. Även kommuner som har en brottsnivå som inte är avvikande hög bör använda resultaten och utveckla sitt arbete för att förebygga brott. När det

gäller brottslighet finns det ingen acceptabel nivå. Därför behöver alla kommuner arbeta förebyggande för att minska antalet brott.

Referenser

Andersson, G., Jorner, U. och Ågren, A. (1983). *Regressions- och tidsserieanalys*. Andra upplagan, 1994. Lund: Studentlitteratur.

Bergmark, Å. och Sandgren, P. (1998). *Vilka faktorer bestämmer socialbidragskostnaderna? En analys av kommunala variationer*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Brottsförebyggande rådet (1999). *Kartläggning, problemanalys & prioriteringar. Lokalt brottsförebyggande arbete – idéskrift # 2*. BRÅ-rapport 1999:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Fritzes.

Brottsförebyggande rådet (2000a). *Brott på karta. Lokalt brottsförebyggande arbete – idéskrift # 5*. BRÅ-rapport 2000:5. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Fritzes.

Brottsförebyggande rådet (2000b). *Utvärdering & dokumentation. Lokalt brottsförebyggande arbete – idéskrift # 4*. BRÅ-rapport 2000:5. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Fritzes.

Brottsförebyggande rådet (2001). *LUPP – En lokal uppföljnings- och prognosprocedur i problemorienterat arbete mot brott. Lokalt brottsförebyggande arbete – idéskrift # 8*. BRÅ-rapport 2001:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Fritzes.

Cohen, L. E. och Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends; A routine activity approach. *American Sociological Review* 44: 588-608.

Dahlbäck, O. (1991). *Samhällsförändringar och brottslighet. En undersökning av Sveriges kommuner 1970-1980*. R1991:7. Företagsekonomiska institutionen, Stockholms universitet.

Dahlbäck, O. (1996). *Constructing and using a multiplicative model of the impact of societal changes on violent crime*. Särtryck 94. Sociologiska institutionen, Stockholms universitet.

Dahlbäck, O. (1998). *Modelling the influence of societal factors on municipal theft rates in Sweden: Methodological concerns and substantive findings*. Särtryck 130. Sociologiska institutionen, Stockholms universitet.

Kühlhorn, E. (1981). *Om brottslighet i svenska kommuner*. I Brottsutvecklingen. Lägesrapport 1981. BRÅ-rapport 1981:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Pettersson, T. (1990). *Kyrksamhet och brottsfrekvens*. I Religions-sociologiska uppsatser till minnet av Lennart Ejerfeldt samt hans bibliografi. Serie: Religion och samhälle. Stockholm: Religionssociologiska institutet.

Sampson, R. J. och Groves, W. B. (1989). Community structure and crime: testing socialdisorganisation theory. *American Journal of Sociology*, 94:774-802.

Shaw, C. och McKay, H. ((1942) 1969). *Juvenile delinquency and urban areas*. Chicago: University of Chicago Press.

Skolverket (1999). *Samband mellan resurser och resultat. En studie av landets grundskolor med elever i årskurs 9*. Rapport nr 170. Stockholm: Skolverket. Liber Distribution.

Wikström, P-O. H., Ahlberg, J. och Dolmén, L. (1994). *Brott, brottsprevention och kriminalpolitik*. BRÅ-rapport 1994:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Fritzes.

Bilaga 1

Variabellista

DEFINITION UNDERSÖKNINGSVARIABELN VÅLDSBROTT

Antal brott enligt 3–7 kap. i brottsbalken brott mot person per 100 000 av medelfolkmängden. Ett medelvärde utifrån åren 1997, 1998 och 1999 har beräknats (för år 1999 används den preliminära statistiken).

DEFINITION UNDERSÖKNINGSVARIABELN STÖLDBROTT

Antal brott enligt 8 kap. i brottsbalken stöld, rån m.m. exklusive stöld i butik, varuhus och dylikt per 100 000 av medelfolkmängden. Ett medelvärde utifrån åren 1997, 1998 och 1999 har beräknats (för år 1999 används den preliminära statistiken).

Tabell B1. Oberoende variabler som prövats i regressionsanalysen.

ANDEL INVÅNARE I KOMMUNEN, 10–14 ÅR	ANDEL HUSHÅLL MED ENSAMSTÅENDE KVINNOR MED BARN 0–15 ÅR
ANDEL INVÅNARE I KOMMUNEN, 15–19 ÅR	ANDEL INFLYTTADE
ANDEL INVÅNARE I KOMMUNEN, 20–24 ÅR	ANDEL UTFLYTTADE
ANDEL INVÅNARE I KOMMUNEN, 25–64 ÅR	ANDEL RÖSTANDE I KOMMUNVALET AV DE RÖSTBERÄTTIGADE
ANDEL INVÅNARE I KOMMUNEN, 65– ÅR	ANDEL RÖSTANDE I RIKSDAGSVALET AV DE RÖSTBERÄTTIGADE
ANDEL INVÅNARE I KOMMUNEN, 17–24 ÅR	SKILSMÄSSOFREKVENNS (ANDEL SKILDA AV GIFTA)
ANDEL INVÅNARE I KOMMUNEN, 20–44 ÅR	ANTAL GUDSTJÄNSTBESÖK I SVENSKA KYRKAN PER KYRKOTILLHÖRIG
ANDEL MÅN	ANDELEN MEDLEMMAR I FRIKYRKA
ANDEL INVANDRARE FRÅN ÖVRIGA NORDEN	KYRKLIGHETSMÅTT, SVENSKA KYRKAN PLUS FRIKYRKLIGHET
ANDEL INVANDRARE FRÅN ÖVRIGA VÄRLDEN	DÖDSTAL FÖR ALKOHOLRELATERAD DÖDLIGHET PER INVÅNARE 1987–97
ANDEL INVANDRARE FRÅN ÖVRIGA NORDEN OCH VÄRLDEN	ANTAL ALKOHOLTILLSTÅND PER INVÅNARE
ANDEL MED ENBART FÖRGYMNASIAL UTBILDNING, 16–74 ÅR	OMSÄTTNING INOM TURISM (HOTELL, RESTAURANG, CAMPING) PER INVÅNARE
ANDEL MED HÖGST GYMNASIAL UTBILDNING, 16–74 ÅR	ANTAL FRITIDSHUS PER INVÅNARE
ANDEL MED EFTERGYMNASIAL UTBILDNING, 16–74 ÅR	OMSÄTTNING INOM DETALJHANDEL (EXKL POSTORDER) PER INVÅNARE
ANDEL FÖRVÄRVSARBETANDE	INVÅNARE PER KM ²
GENOMSnittlig INKOMST BLAND SAMTLIGA, 20–64 ÅR	TÅTORTSGRAD
GENOMSnittlig INKOMST BLAND FÖRVÄRVSARBETANDE, 20–64 ÅR	KOMMUNEN LIGGER INOM NÅGON STORSTADSREGION (H1, H8 ELLER H9)
ANDEL LÅNGTIDSARBETSLÖSA	ANDEL BOSTADSHUSHÅLL I SMÅHUS
ANDEL EJ ERSÄTTNINGSBERÄTTIGADE BLAND LÅNGTIDSARBETSLÖSA	
SOCIALBIDRAGSKOSTNAD PER INVÅNARE	
SOCIALBIDRAGSKOSTNAD PER BIDRAGSTAGARE	

Bilaga 2

Metod

ANALYS- OCH JÄMFÖRELSEGRUPPER

En inledande analys (regression) av kommunernas brottsnivå i de nio kommungrupperna visar att såväl utgångsnivå (intercept) som ökningstakt (lutning) varierar mellan grupperna. Det är alltså inte särskilt lämpligt att analysera alla kommuner tillsammans. De strukturella förklaringarna till kommunernas brottsnivå kan också variera mellan kommungrupperna. Ett sätt att ta hänsyn till dessa skillnader är att göra separata analyser för olika kommungrupper. För analysarbetet har, med utgångspunkt från Svenska Kommunförbundets indelning, grupper av kommuner med likartade samband mellan folkmängd och brottsnivå (lutningskoefficienter) slagits samman till kommunblock.

Tabell B2. Indelning i kommunblock utifrån Svenska Kommunförbundets kommungrupper.

KOMMUNGRUPPER	KOMMUNBLOCK
STORSTÄDER	UTESLUTS (3 ST)
STÖRRE STÄDER	KOMMUNBLOCK A (102 ST)
FÖRORTSKOMMUNER	
MEDELSTORA STÄDER	
INDUSTRIKOMMUNER	KOMMUNBLOCK B (114 ST)
LANDSBYGDSKOMMUNER	
ÖVRIGA STÖRRE KOMMUNER	
GLESBYGDSKOMMUNER	KOMMUNBLOCK C (69 ST)
ÖVRIGA MINDRE KOMMUNER	
ANTAL KOMMUNER: 288*	ANTAL KOMMUNER: 285

* NYKVARN INGÅR I SÖDERTÄLJE

I denna undersökning visar det sig vara lämpligt att använda tre kommunblock. De tre storstadskommunerna (Stockholm, Göteborg och Malmö) utesluts ur undersökningen, då situationen i dessa kommuner är speciell.

ANALYSMETOD

Inledningsvis ska det nämnas att det finns flera olika sätt att genomföra denna typ av undersökning och resultaten kan variera något beroende på vilken metod man använder. Ett väl beprövat sätt att beräkna förväntade värden eller nivåer är dock att använda sig av regressionsanalys, även om alla kriterier för en sådan analys inte är helt uppfyllda (vilket de sällan är inom samhällsvetenskapen). Till exempel finns det en viss korrelation mellan kommunernas brottsnivå, som det numera finns metoder som tar hänsyn till (så kallad multilevel analysis). I denna undersökning används dock en mer beprövad metod.

Till att börja med har de enkla sambanden mellan var och en av de oberoende variablerna och brottsnivåerna beträffande stöld respektive våld studerats. Resultaten tyder på att sambanden är linjära och i förväntad riktning. Ett undantag är dock andelen män som uppvisar ett negativt samband med brottsnivån. En tolkning är att denna variabel fångar upp andra faktorer i kommunerna, faktorer som alltså tenderar att ha ett negativt samband med brottsnivån. Eftersom syftet med undersökningen är prediktion, och inte orsaksförklaring, är detta dock inte något egentligt problem (se till exempel Andersson, Jorner och Ågren, 1983). Vid de bivariata analyserna studerades också huruvida ett eventuellt samband, eller brist på samband, hängde samman med att någon eller några få kommuner har extrema värden på en variabel. När så var fallet gjordes en korrigerig i datamaterialet.² Korrigeringar har också gjorts då brister i datamaterialet upptäckts. Till exempel utslöts uppgifter om anmälda brott i Skånes kommuner för år 1997, då dessa var missvisande till följd av en omorganisering.

Modellarbetet har sedan bedrivits utifrån de kriterier som Bergmark och Sandström satte upp som utgångspunkt för sitt arbete (Socialstyrelsen, 1998). Kriterierna var i princip följande:

- Modellerna ska ha så hög förklaringsgrad (R_2) som möjligt.
- Variabler som ingår i modellerna ska kunna motiveras rent logiskt.
- Variabler som prövas ska hålla en god kvalitet vad gäller tillförlitlighet och bortfall.
- Modellerna ska vara statistiskt robusta. Sedvanliga kontroller för heteroscedastitet och autokorrelation har genomförts.

MODELLERNA SKA HA HÖG FÖRKLARINGSGRAD

En avgörande skillnad är dock att syftet med denna undersökning inte har varit att *förklara* vilka faktorer som har störst betydelse för brottsligheten. Syftet har varit att finna modeller som *predicerar* en förväntad brottsnivå utifrån de strukturella förhållanden som samvarierar med brottsligheten i kommunerna. Vissa kriterier som vanligtvis gäller vid multipel analys, saknar därför relevans i denna undersökning. Ett kriterium som saknar relevans är risken för multikollienaritet, det vill säga att det råder hög korrelation mellan de oberoende variablerna. Detta innebär att de modeller som tas fram i undersökningen inte säger något om de *enskilda* oberoende variabelernas styrka eller samband med brottsnivån.

2) Vid korrigeringen ersattes det extrema värdet, till exempel hög turism, med ett lägre värde under arbetet med att ta fram modellen. I annat fall kunde variabeln turism ha fått en allt för stor betydelse i prediktionsmodellen. Vid prediceringen av brottsnivån i kommunen användes dock det ursprungliga korrekta värdet.

STEGVIS REGRESSIONSANALAYS

Vid prediceringar är det önskvärt med en maximerad modell. Genom att använda en variant av den multipla regressionsanalysen, den stegvisa, får man på statistisk väg ett svar på vilka variabler som bäst predicerar respektive brottskategori i de tre kommunblocken, det vill säga vilken sammansättning av faktorer som ger högst förklaringsgrad. Eftersom de beroende variablerna, liksom flertalet av de oberoende, standardiserats mot antalet invånare i varje kommun, har denna faktor till viss del redan tagits hänsyn till. Detsamma gäller de egenskaper som ligger bakom kommunblocksindelningen. De övriga faktorer som inte kommer med i de slutgiltiga modellerna, men som prövats i analysen, har antingen ingen betydelse för variationen mellan kommunernas brottsnivåer, eller så har deras betydelse ”fångats upp” av andra faktorer som de är nära relaterade till.

BLOCKVISA ANALYSER

En variabel kan ha stor betydelse för en enstaka eller några få kommuner, utan att den är betydelsefull för övriga kommuner i blocket. Variabeln kommer då inte med i modellen. Det är viktigt för den fortsatta analysen och diskussionen att komma ihåg att effekterna av de variabler som inte ingår i modellen, i flertalet fall ändå är ”uppfångade” på grund av sin korrelation med de variabler som ingår i modellen; detta trots att de inte tas full hänsyn till.

OFÖRÄNDRAT ANTAL BROTT TOTALT

Summan av kommunernas faktiska brottsnivåer är lika med summan av de predicerade brottsnivåerna. Beräkningarna leder alltså inte fram till någon förändring i det totala antalet brott. I stället är det fördelningen av brotten mellan kommunerna som förändras. Genom att sätta den förväntade brottsnivån i relation till den faktiskt anmälda, får man en uppfattning om hur stor avvikelser är mellan den faktiska och den förväntade brottsnivån. Summan av alla avvikelser blir alltid noll. Därför kommer ungefär hälften av alla kommuner att ha en högre anmäld brottsnivå än förväntat, medan den andra hälften har en lägre anmäld brottsnivå än förväntat.

UNDERLAG FÖR BEDÖMNING AV RESULTATENS TILLFÖRLITLIGHET

DEN DOLDA BROTTSLIGHETEN HAR LITEN INVERKAN PÅ RESULTATEN

En källa till osäkerhet kan vara att den anmälda brottsligheten inte ger en god bild av den faktiska brottsligheten. För bland annat vissa typer av våldsbrott är den dolda brottsligheten förhållandevis stor. Det är dock inte troligt att den dolda våldsbrottsligheten totalt sett skiljer sig kraftigt åt mellan kommunerna. Även om kommunerna har olika strategier då det gäller att anmäla våld mellan elever i skolan, så får dessa skillnader vanligtvis begränsat genomslag i hela kategorin våldsbrott. Undersökningen gäller alltså inte all brottslighet som anmäls i kommunerna, utan enbart de två övergripande brottskategorierna stöld och våld. Eftersom våldsbrotten är betydligt färre än stöldbrotten, är resultaten för våldsnivåerna något osäkrare än för stöld-

nivåerna. Tillsammans står dessa brottskategorier dock för omkring 75 procent av den anmälda brottsligheten (exklusive stöld ur butik). Den övriga anmälda brottsligheten utgörs bland annat av skadegörelse, bedrägerier samt narkotika- och trafikbrott. Även dessa brottskategorier är det viktigt att försöka hitta orsaker till och förebygga på olika sätt. Det är dock inte lämpligt att göra det utifrån en jämförande undersökning av detta slag. Skadegörelse är till exempel en brottskategori där anmälningsbenägenheten varierar kraftigt över tid och mellan olika kommuner. Trafik- och narkotikabrott är så kallade ingripandebrott, vilket innebär att antalet anmälda brott främst är en indikator på i vilken utsträckning polisen och andra myndigheter arbetar för att upptäcka och anmäla dessa brott. En stor del av de brott, som inte ingår i undersökningen, är brott där den anmälda brottsligheten inte ger en bra eller säker bild av den faktiska brottsligheten. Det är också av denna orsak som stöld ur butik, i huvudsak snatterier, uteslutits ur undersökningens kategori stöldbrott.

ALLA POLISANMÄLDA BROTT KAN INTE KOMMUNBESTÄMMAS

En annan källa till osäkerhet är att det i vissa fall saknas uppgifter om i vilken kommun ett brott har begåtts. Andelen anmälningar som saknar sådan uppgift varierar förhållandevis kraftigt mellan olika län och år. Störst var denna källa till osäkerhet år 1996, då den officiella statistiken började redovisas separat för alla kommuner. Därefter har problemet minskat i betydelse, även om det också bidrar till att alla brott som anmäls till polisen inte ingår i denna undersökning.

RESULTATEN GILTIGA ÖVER FLERA ÅR

En omständighet är att denna undersökning avser en begränsad tidsperiod, i detta fall åren 1997–1999. Det innebär att resultaten troligen skulle se något annorlunda ut för en annan tidsperiod. De strukturella faktorer som ingår i undersökningen, liksom brottsnivåerna i de övergripande kategorierna stöld och våld, förändras vanligtvis inte särskilt mycket över tid. Resultaten bör därför vara möjliga att använda över en längre tid.

ANALYSERNA BYGGER PÅ MÅNGA VARIABLER

En annan svårighet gäller valet av vilka faktorer som ska ingå i undersökningen. Utifrån registerdata är det inte möjligt att täcka in samtliga faktorer och variabler som kan betraktas som strukturella och som har betydelse för brottsnivån. För det första begränsas möjligheterna av vilka strukturella förhållanden som det finns användbara uppgifter om. För det andra innebär undersökningar av det här slaget alltid att man måste sätta en gräns för när antalet faktorer och variabler är tillräckliga för syftet med undersökningen. I denna undersökning ges möjlighet att ta hänsyn till kommunernas förhållanden utifrån ett relativt stort antal variabler som kan hänföras till de fem strukturella faktorerna resursstyrka, sociala kontakter, tillfällesstruktur, delaktighet och befolkningsdemografi. Utifrån en jämförelse med liknande undersökningar framstår valet av faktorer och variabler som rimligt (jämför

exempelvis BRÅ-rapport 1981:1). En faktor som eventuellt skulle kunna tillföras är en som tar fasta på olika subkulturer, till exempel antalet återkommande kriminellt belastade personer eller andel narkotikamissbrukare i kommunerna. De förhållanden, som inte tas hänsyn till i de statistiska analyserna i denna undersökning, kan dock utvecklas i de efterföljande diskussionerna. Detta gäller både faktorer som i hög eller låg grad är påverkbara i kommunerna.

MÅNGA AV RESULTATEN KVARSTÅR OM VARIABLERNAS ERSÄTTNING MED ANDRA VARIABLER

En viktig sak att ha i minnet är också att var och en av de fem faktorerna i undersökningen (resursstyrka, sociala kontakter etc.) kan representeras av olika variabler. Variabler som är indikatorer på samma faktor kan i vissa fall ersätta varandra i modellerna. Till exempel kan socialbidragskostnaden bytas ut mot andelen icke ersättningsberättigade långtidsarbetslösa i den modell som förklarar skillnaden mellan kommunernas nivåer för stöldbrott i block A. Den modellen ger också ett förhållandevis högt förklaringsvärde, om än något sämre än den ursprungliga modellen ($R^2=0.497$ jämfört med $R^2=0.549$). Det samma gäller om variabeln skilsmässofrekvens ersätts med andelen ensamstående kvinnor med barn ($R^2=0.517$ jämfört med $R^2=0.549$). Sådana förändringar kan få stor betydelse för en enskild kommun. Men för majoriteten av kommunerna i blocket är det den ursprungliga modellen som är mest lämplig för undersökningens syfte.

STOR SPÄNNVIDD I BROTTSNIVÅER

Slutligen visar resultaten att spännvidden i kommunernas avvikelser är stor mellan förväntad och faktiskt anmäld nivå. För stöld varierar avvikelserna från omkring 60 procent högre brottsnivåer än förväntat, till omkring 50 procent lägre nivåer än förväntat. För våld varierar avvikelserna från omkring 90 procent högre nivåer än förväntat, till omkring 40 procent lägre nivåer än förväntat. För att säkerställa att detta inte beror på felkällor av olika slag har kontroller gjorts av de mest avvikande kommunerna. Till exempel har stabiliteten i kommunernas brottsnivåer under de tre åren studerats och justerats i de enstaka fall där underlaget varit bristande.

NÅGRA KONTROLLER AV RESULTATEN

För att kontrollera tillförlitligheten i resultaten och eventuellt finna förklaringar till extrema avvikelser kan stabiliteten i brottslighetens nivå under de tre åren studeras. Detsamma gäller om en större årsavvikelse kan hänföras till en enskild brottstyp som skulle kunna bero på så kallad seriebrottslighet (ett stort antal brott anmäls vid ett tillfälle, vanligt för till exempel bedrägeribrott). En sådan kontroll av de mest avvikande kommunerna i varje kommunblock för våld respektive stöld, visar att skillnaden mellan de tre årens brottsnivåer i de flesta fallen är liten.

RESULTATEN KAN PÅVERKAS AV AVVIKANDE BROTTSNIVÅER

I några fall visade kontrollerna dock att brottsnivån varit avvikande något år. Nivån avseende våldsbrott varierar till exempel förhållandevis kraftigt i Ödeshög under treårsperioden. År 1997 anmäldes 2 449 brott av detta slag per 100 000 invånare, år 1998 var nivån 2 072 brott och år 1999 var den 1 166 brott. Det är alltså svårt att säga vilket år som eventuellt är extremt. Ödeshög är en förhållandevis liten kommun och förändringar i en enskild brottstyp kan få stor inverkan. Här visar det sig att skillnaden mellan åren 1997 och 1998 helt kan förklaras av en minskning av brottstypen ofredande. År 1997 anmäldes 87 ofredandebrott i kommunen (1 479 per 100 000 invånare) och året därefter anmäldes 55 brott (950 per 100 000 invånare). År 1999 anmäldes endast 14 ofredandebrott (244 per 100 000 invånare) i Ödeshög. Låt oss då anta att år 1997 är extremt, eftersom ofredandebrotten är högst detta år. Om man i stället beräknar den faktiska brottsnivån på två år, 1998–1999, hamnar Ödeshög bland de kommuner som har en påtagligt högre brottsnivå än förväntat. Detta är ett exempel på att de framräknade nivåerna bör ses som grova, men ändå användbara, indikatorer på vilken brottsnivå som kan förväntas.

En annan typ av osäkerhet har hittats för Sorsele kommun när enskilda brottstyper studerats. Enligt undersökningens resultat har Sorsele en påtagligt hög stöldbrottsnivå. Nivån är dock stabil under de tre åren. En genomgång av de enskilda brottstyperna i Sorsele visar att posten övrigt, under samlingskategorin övrig stöld och snatteri, är förhållandevis hög jämfört med andra kommuner under de tre åren.

Liknande typer av kontroller kan göras i alla kommuner, till exempel i samband med att den lokala brottsligheten analyseras.

Bilaga 3

Beräkningsmodeller

Tabell B3. Beräkningsmodell för anmälda stöldbrott per 100 000 invånare i kommuner som tillhör block A, genomsnitt åren 1997–1999.

MODELL:

STÖLDBROTT = RESURSSTYRKA + SOCIALA KONTAKTER + DEMOGRAFISK FAKTOR

	ANTAL OBSERVA- TIONER	R2	ADJ R2	RESIDUAL SPRID- NING	F	SIG.
MODELL	102	0,549	0,535	1172,91	39,790	0,000
	B	BETA	T	SIG.		
(A) KONSTANT	26293,693		3,015	0,003		
(B1) SOCIALBIDRAGS- KOSTNAD PER BIDRAGS- TAGARE	1,697	0,491	6,278	0,00		
(B2) SKILSMÄSSO- FREKVENNS	87,414	0,260	3,306	0,001		
(B3) ANDEL MÄN	-476,935	-0,198	-2,762	0,007		

Tabell B4. Beräkningsmodell för anmälda våldsbrott per 100 000 invånare i kommuner som tillhör block A, genomsnitt åren 1997–1999.

MODELL:

VÅLDSBROTT = SOCIALA KONTAKTER (1) + SOCIALA KONTAKTER (2) + DELAKTIGHET + RESURSAKTOR + DEMOGRAFISK FAKTOR

	ANTAL OBSERVA- TIONER	R2	ADJ R2	RESIDUAL SPRID- NING	F	SIG.
MODELL	102	0,785	0,773	214,86	69,949	0,000
	B	BETA	T	SIG.		
(A) KONSTANT	4357,912		4,672	0,000		
(B1) SKILSMÄSSO- FREKVENNS	29,197	0,331	4,933	0,000		
(B2) ANDEL INVANDRARE ÖVRIGA NORDEN/ VÄRLDEN	23,229	0,240	3,216	0,002		
(B3) RÖSTANDEL I KOMMUNVAL AV RÖSTBERÄTTIGADE	-48,121	-0,334	-4,838	0,000		
(B4) ANDEL ICKE ER- SÄTTN BERÄTTIGADE ARBETSLÖSA	295,563	0,176	3,045	0,003		
(B5) ANDEL I ÅLDERN 65-	-18,582	-0,149	-2,427	0,017		

Tabell B5. Beräkningsmodell för anmälda stöldbrott per 100 000 invånare i kommuner som tillhör block B, genomsnitt åren 1997–1999.

MODELL:

STÖLDBROTT = SOCIALA KONTAKTER (1) + RESURSAKTOR + SOCIALA KONTAKTER (2) + DEMOGRAFISK FAKTOR (1) + DEMOGRAFISK FAKTOR (2 & 3)

	ANTAL OBSERVA- TIONER	R2	ADJ R2	RESIDUAL SPRID- NING	F	SIG.
MODELL	114	0,559	0,535	948,16	22,647	0,000
	B	BETA	T	SIG.		
(A) KONSTANT	16093,410		1,865	0,065		
(B1) SKILSMÄSSO- FREKVENNS	157,179	0,377	4,841	0,000		
(B2) SOCIALBIDRAGS- KOSTNAD PER INVÅNARE	1,480	0,273	3,914	0,000		
(B3) ANDEL INFLYTTADE	531,595	0,361	5,111	0,000		
(B4) ANDEL MÄN	-346,705	-0,151	-2,040	0,044		
(B5) ANDEL I ÅLDERN 17–24 ÅR	418,342	0,175	2,442	0,016		
(B6) ANDEL I ÅLDERN 10–14 ÅR	-505,717	-0,192	-2,295	0,024		

Tabell B6. Beräkningsmodell för anmälda våldsbrott per 100 000 invånare i kommuner som tillhör block B, genomsnitt åren 1997–1999.

MODELL:

VÅLDSBROTT = SOCIALA KONTAKTER (1) + SOCIALA KONTAKTER (2) + DEMOGRAFISK FAKTOR + RESURSAKTOR (1) + RESURSAKTOR (2)

	ANTAL OBSERVA- TIONER	R2	ADJ R2	RESIDUAL SPRID- NING	F	SIG.
MODELL	114	0,411	0,383	248,981	15,042	0,000
	B	BETA	T	SIG.		
(A) KONSTANT	9181,779		3,885	0,000		
(B1) SKILSMÄSSO- FREKVENNS	30,201	0,318	4,037	0,000		
(B2) ANDEL INFLYTTADE	115,992	0,346	4,547	0,000		
(B3) ANDEL MÄN	-180,136	-0,344	-3,975	0,000		
(B4) SOCIALBIDRAGS- KOSTNAD PER INVÅNARE	0,287	0,323	2,997	0,003		
(B5) ANDEL MED EFTERGYMNASIAL UTBILDNING	-24,768	-0,206	-2,479	0,015		

Tabell B7. Beräkningsmodell för anmälda stöldbrott per 100 000 invånare i kommuner som tillhör block C, genomsnitt åren 1997–1999.

MODELL:

(LOG) STÖLDBROTT = DEMOGRAFISK FAKTOR + SOCIALA KONTAKTER (1) +
TILLFÄLLESSTRUKTUR + SOCIALA KONTAKTER (2)

	ANTAL OBSERVA- TIONER	R2	ADJ R2	RESIDUAL SPRID- NING	F	SIG.
MODELL	69	0,582	0,556	0,2017	22,279	0,000
OBS. LOGARITMERAD BEROENDE VARIABEL	B	BETA	T	SIG.		
(A) KONSTANT	5,798		13,620	0,000		
(B1) 20–44 ÅR	0,05541	0,325	3,382	0,001		
(B2) SKILSMÄSSO- FREKVENNS	0,03002	0,365	4,258	0,000		
(B3) ALKOHOL- TILLSTÄND	0,00094	0,342	3,977	0,000		
(B4) ANDEL INVANDRARE ÖVRIGA VÄRLDEN	0,08364	0,310	3,160	0,002		

Tabell B8. Beräkningsmodell för anmälda våldsbrott per 100 000 invånare i kommuner som tillhör block C, 1997–1999.

MODELL:

VÅLDSBROTT = SOCIALA KONTAKTER (1) + SOCIALA KONTAKTER (2) + DELAKTIGHET

	ANTAL OBSERVA- TIONER	R2	ADJ R2	RESIDUAL SPRID- NING	F	SIG.
MODELL	69	0,371	0,342	257,93	12,781	0,000
	B	BETA	T	SIG.		
(A) KONSTANT	-293,933		-1,322	0,191		
(B1) ANDEL INVANDRARE ÖVRIGA NORDEN/ VÄRLDEN	44,621	0,403	4,003	0,000		
(B2) SKILSMÄSSO- FREKVENNS	42,514	0,492	4,260	0,000		
(B3) ANDEL MEDLEMMAR I FRIKYRKA	27,942	0,332	2,875	0,005		

Bilaga 4

Faktisk och förväntad anmäld nivå för stöldbrott samt kategori för avvikelse mellan faktisk och förväntad nivå (påtagligt hög, hög, förväntad, låg eller påtagligt låg brottsnivå), åren 1997–1999 (årsgenomsnitt under perioden).

Tabell B9. Polisanmälda stöldbrott i kommunblock A (Förortskommuner, Större städer och Medelstora städer). Rangordning av kommunerna i bokstavsordning inom respektive kategori.

KOMMUN	KOMMUN-GRUPP	FAKTISK STÖLDNIVÅ (BROTT/100' INV)	FÖRVÄNTAD STÖLDNIVÅ (BROTT/100' INV)	KATEGORI
BORLÄNGE	MEDELSTOR	10369	7373	PÅTAGLIGT HÖG
DANDERYD	FÖRORT	7275	5285	PÅTAGLIGT HÖG
HELSINGBORG	STÖRRE	11716	9448	PÅTAGLIGT HÖG
KUNGÄLV	FÖRORT	6757	5360	PÅTAGLIGT HÖG
LINKÖPING	STÖRRE	8306	6588	PÅTAGLIGT HÖG
LUND	STÖRRE	8131	6331	PÅTAGLIGT HÖG
MJÖLBY	MEDELSTOR	8218	5918	PÅTAGLIGT HÖG
NYNÄSHAMN	MEDELSTOR	8072	6111	PÅTAGLIGT HÖG
SIGTUNA	MEDELSTOR	9202	6947	PÅTAGLIGT HÖG
SUNDSVALL	STÖRRE	8697	6780	PÅTAGLIGT HÖG
VÄRMDÖ	FÖRORT	7138	4965	PÅTAGLIGT HÖG
VÄSTERÅS	STÖRRE	10446	7838	PÅTAGLIGT HÖG
ÄNGELHOLM	MEDELSTOR	8229	6372	PÅTAGLIGT HÖG
ALE	FÖRORT	6073	5302	HÖG
ALINGSÅS	MEDELSTOR	6518	5916	HÖG
FALKENBERG	MEDELSTOR	7098	5965	HÖG
GÄVLE	STÖRRE	7738	6893	HÖG
HALMSTAD	STÖRRE	8410	7582	HÖG
LOMMA	FÖRORT	5592	4807	HÖG
LULEÅ	STÖRRE	6226	5435	HÖG
MOTALA	MEDELSTOR	8121	6862	HÖG
SOLLENTUNA	FÖRORT	6667	6056	HÖG
SVEDALA	FÖRORT	5302	4504	HÖG
SÖDERTÄLJE O NYKVARN	STÖRRE	8734	7952	HÖG
TYRESÖ	FÖRORT	7214	6071	HÖG
UPPLANDS- VÄSBY	FÖRORT	7773	6722	HÖG
VARBERG	STÖRRE	6679	5908	HÖG
VELLINGE	FÖRORT	4642	4179	HÖG
VÄNERSBORG	MEDELSTOR	5634	5122	HÖG
YSTAD	MEDELSTOR	7103	6304	HÖG

AVESTA	MEDELSTOR	5743	5686	FÖRVÄNTAD
BODEN	MEDELSTOR	6124	5685	FÖRVÄNTAD
BURLÖV	FÖRORT	7183	7499	FÖRVÄNTAD
ESKILSTUNA	STÖRRE	7695	8416	FÖRVÄNTAD
ESLÖV	MEDELSTOR	5688	5908	FÖRVÄNTAD
FALUN	STÖRRE	6521	6778	FÖRVÄNTAD
HANINGE	FÖRORT	7400	7249	FÖRVÄNTAD
HUDDINGE	FÖRORT	8330	7731	FÖRVÄNTAD
HÅBO	FÖRORT	5055	5078	FÖRVÄNTAD
HÄRNÖSAND	MEDELSTOR	6140	6345	FÖRVÄNTAD
HÄRRYDA	FÖRORT	4223	4593	FÖRVÄNTAD
HÄSSLEHOLM	MEDELSTOR	5615	5849	FÖRVÄNTAD
HÖGANÄS	MEDELSTOR	5530	5253	FÖRVÄNTAD
JÖNKÖPING	STÖRRE	7257	6804	FÖRVÄNTAD
KALMAR	STÖRRE	6906	6870	FÖRVÄNTAD
KARLSTAD	STÖRRE	7761	8003	FÖRVÄNTAD
KRISTIANSTAD	STÖRRE	6703	6765	FÖRVÄNTAD
KRISTINEHAMN	MEDELSTOR	7421	6941	FÖRVÄNTAD
KUNGSBACKA	FÖRORT	5315	4898	FÖRVÄNTAD
LERUM	FÖRORT	5749	5337	FÖRVÄNTAD
LIDINGÖ	FÖRORT	5765	6269	FÖRVÄNTAD
LIDKÖPING	MEDELSTOR	5427	5667	FÖRVÄNTAD
MARIESTAD	MEDELSTOR	5241	5023	FÖRVÄNTAD
MORA	MEDELSTOR	5184	5192	FÖRVÄNTAD
MÖLNDAL	FÖRORT	7437	6952	FÖRVÄNTAD
NORRKÖPING	STÖRRE	8863	9339	FÖRVÄNTAD
PARTILLE	FÖRORT	6487	6609	FÖRVÄNTAD
SALEM	FÖRORT	5442	5952	FÖRVÄNTAD
SKELLEFTEÅ	STÖRRE	4875	4985	FÖRVÄNTAD
SKURUP	FÖRORT	6005	5539	FÖRVÄNTAD
SKÖVDE	MEDELSTOR	5321	5545	FÖRVÄNTAD
SOLNA	FÖRORT	9306	9000	FÖRVÄNTAD
STAFFANSTORP	FÖRORT	4384	4650	FÖRVÄNTAD
STRÅNGNÄS	MEDELSTOR	7039	7137	FÖRVÄNTAD
UDDEVALLA	MEDELSTOR	7117	7002	FÖRVÄNTAD
VALLENTUNA	FÖRORT	4861	5218	FÖRVÄNTAD
VÄXJÖ	STÖRRE	6572	6279	FÖRVÄNTAD
ÖREBRO	STÖRRE	9680	8995	FÖRVÄNTAD
ÖSTERÅKER	FÖRORT	5345	5135	FÖRVÄNTAD
BOLLEBYGD	FÖRORT	3541	4285	LÅG
BOTKYRKA	FÖRORT	7601	8781	LÅG
FALKÖPING	MEDELSTOR	4786	5633	LÅG
JÄRFÄLLA	FÖRORT	6467	7687	LÅG
KARLSHAMN	MEDELSTOR	4653	5391	LÅG
LANDSKRONA	MEDELSTOR	8660	9770	LÅG
LUDVIKA	MEDELSTOR	5287	6127	LÅG
NACKA	FÖRORT	6445	7340	LÅG

NYKÖPING	MEDELSTOR	5501	6733	LÅG
NÄSSJÖ	MEDELSTOR	4572	5344	LÅG
PITEÅ	MEDELSTOR	4143	4731	LÅG
TÅBY	FÖRORT	4990	5523	LÅG
UPPLANDS-BRO	FÖRORT	5819	7055	LÅG
UPPSALA	STÖRRE	6719	8142	LÅG
VÄSTERVIK	MEDELSTOR	5965	6734	LÅG
ÖSTERSUND	STÖRRE	5847	6672	LÅG
BORÅS	STÖRRE	5354	7478	PÅTAGLIGT LÅG
EKERÖ	FÖRORT	4015	5177	PÅTAGLIGT LÅG
GÄLLIVARE	MEDELSTOR	3703	4797	PÅTAGLIGT LÅG
HUDIKSVALL	MEDELSTOR	4965	6498	PÅTAGLIGT LÅG
KARLSKRONA	STÖRRE	3903	6031	PÅTAGLIGT LÅG
KATRINEHOLM	MEDELSTOR	5398	6805	PÅTAGLIGT LÅG
KIRUNA	MEDELSTOR	2489	3882	PÅTAGLIGT LÅG
KÖPING	MEDELSTOR	5237	7023	PÅTAGLIGT LÅG
LINDESBERG	MEDELSTOR	4073	5448	PÅTAGLIGT LÅG
RONNEBY	MEDELSTOR	4337	5873	PÅTAGLIGT LÅG
SUNDBYBERG	FÖRORT	7688	9657	PÅTAGLIGT LÅG
SÖDERHAMN	MEDELSTOR	4259	6011	PÅTAGLIGT LÅG
TRELLEBORG	MEDELSTOR	5726	7129	PÅTAGLIGT LÅG
UMEÅ	STÖRRE	5366	6681	PÅTAGLIGT LÅG
VAXHOLM	FÖRORT	5152	6592	PÅTAGLIGT LÅG
ÖCKERÖ	FÖRORT	2419	3811	PÅTAGLIGT LÅG
ÖRNSKÖLDSEVIK	STÖRRE	3056	5011	PÅTAGLIGT LÅG

Tabell B10. Polisanmälda stöldbrott i kommunblock B (Industrikommuner, Landsbygdskommuner och Övriga större kommuner). Rangordning av kommunerna i bokstavsordning inom respektive kategori.

KOMMUN	KOMMUN-GRUPP	FAKTISK STÖLDNIVÅ (BROTT/100' INV)	PREDICERAD STÖLDNIVÅ (BROTT/100' INV)	KATEGORI
BOXHOLM	INDUSTRI	4580	3344	PÅTAGLIGT HÖG
DEGERFORS	INDUSTRI	6004	4563	PÅTAGLIGT HÖG
ENKÖPING	ÖVRIG STÖRRE	6956	5469	PÅTAGLIGT HÖG
FINSPÅNG	INDUSTRI	4977	4087	PÅTAGLIGT HÖG
HALLSBERG	ÖVRIG STÖRRE	6167	5107	PÅTAGLIGT HÖG
HEBY	LANDSBYGD	5433	3377	PÅTAGLIGT HÖG
HYLTE	INDUSTRI	4899	3947	PÅTAGLIGT HÖG
HÄLLEFORS	INDUSTRI	6323	5010	PÅTAGLIGT HÖG
KARLSKOGA	INDUSTRI	9297	6462	PÅTAGLIGT HÖG
KLIPPAN	ÖVRIG STÖRRE	9019	6933	PÅTAGLIGT HÖG
LAHOLM	LANDSBYGD	6202	4371	PÅTAGLIGT HÖG
NORBERG	INDUSTRI	6398	5004	PÅTAGLIGT HÖG
OSBY	INDUSTRI	5153	4262	PÅTAGLIGT HÖG
SOLLEFTEÅ	ÖVRIG STÖRRE	5749	4680	PÅTAGLIGT HÖG
EKSJÖ	ÖVRIG STÖRRE	5816	5045	HÖG
FILIPSTAD	INDUSTRI	6653	5923	HÖG
GULLSPÅNG	INDUSTRI	4265	3636	HÖG
HULTSFRED	INDUSTRI	4740	4268	HÖG
LAXÅ	INDUSTRI	5957	5397	HÖG
LEKEBERG	LANDSBYGD	5217	4661	HÖG
LESSEBO	INDUSTRI	5097	4362	HÖG
MARK	ÖVRIG STÖRRE	4323	3938	HÖG
NYBRO	INDUSTRI	5459	4781	HÖG
ORUST	ÖVRIG STÖRRE	4540	4112	HÖG
PERSTORP	INDUSTRI	6348	5743	HÖG
SALA	ÖVRIG STÖRRE	7666	6464	HÖG
SANDVIKEN	INDUSTRI	6723	5630	HÖG
SJÖBO	LANDSBYGD	6962	6310	HÖG
SKARA	ÖVRIG STÖRRE	6360	5764	HÖG
SÖLVESBORG	ÖVRIG STÖRRE	6559	5562	HÖG
TIMRÅ	ÖVRIG STÖRRE	6770	6167	HÖG
TORSÅS	LANDSBYGD	4198	3762	HÖG
VALDEMARSVIK	LANDSBYGD	5726	5032	HÖG
VARA	LANDSBYGD	4712	4146	HÖG
YDRE	LANDSBYGD	2764	2353	HÖG
ÅSTORP	INDUSTRI	8805	7878	HÖG
ARVIKA	ÖVRIG STÖRRE	6063	5772	FÖRVÄNTAD
BENGTSFORS	INDUSTRI	3605	3687	FÖRVÄNTAD
BORGHOLM	LANDSBYGD	5608	5267	FÖRVÄNTAD
BROMÖLLA	INDUSTRI	5235	5050	FÖRVÄNTAD

BÅSTAD	LANDSBYGD	6654	6652	FÖRVÄNTAD
EMMABODA	INDUSTRI	3588	3668	FÖRVÄNTAD
ESSUNGA	LANDSBYGD	4049	3870	FÖRVÄNTAD
FAGERSTA	INDUSTRI	6574	6415	FÖRVÄNTAD
FLEN	ÖVRIG STÖRRE	6601	6825	FÖRVÄNTAD
GISLAVED	INDUSTRI	4560	4906	FÖRVÄNTAD
GOTLAND	LANDSBYGD	6407	6871	FÖRVÄNTAD
GRUMS	INDUSTRI	5608	5757	FÖRVÄNTAD
HALLSTAHAMMAR	ÖVRIG STÖRRE	5874	5645	FÖRVÄNTAD
HEDEMORA	ÖVRIG STÖRRE	5419	5613	FÖRVÄNTAD
HERRLJUNGA	INDUSTRI	3653	3796	FÖRVÄNTAD
HOFORS	INDUSTRI	5423	5178	FÖRVÄNTAD
KINDA	LANDSBYGD	3351	3670	FÖRVÄNTAD
KRAMFORS	ÖVRIG STÖRRE	5047	5214	FÖRVÄNTAD
KUMLA	INDUSTRI	6409	5980	FÖRVÄNTAD
KÄVLINGE	ÖVRIG STÖRRE	5387	5041	FÖRVÄNTAD
LYSEKIL	ÖVRIG STÖRRE	6068	5731	FÖRVÄNTAD
MARKARYD	INDUSTRI	4552	4814	FÖRVÄNTAD
MELLERUD	LANDSBYGD	4316	4418	FÖRVÄNTAD
NORRTÄLJE	ÖVRIG STÖRRE	6181	6125	FÖRVÄNTAD
ROBERTSFORS	LANDSBYGD	2342	2579	FÖRVÄNTAD
STENUNGSUND	ÖVRIG STÖRRE	7265	7215	FÖRVÄNTAD
STORFORS	INDUSTRI	4918	4912	FÖRVÄNTAD
SURAHAMMAR	INDUSTRI	4876	4694	FÖRVÄNTAD
SVALÖV	LANDSBYGD	5195	5709	FÖRVÄNTAD
SÄFFLE	ÖVRIG STÖRRE	3655	3770	FÖRVÄNTAD
TANUM	LANDSBYGD	4778	5163	FÖRVÄNTAD
TIBRO	INDUSTRI	4706	4459	FÖRVÄNTAD
TIDAHOLM	INDUSTRI	4416	4607	FÖRVÄNTAD
TIERP	LANDSBYGD	4684	4993	FÖRVÄNTAD
TOMELILLA	LANDSBYGD	6359	6127	FÖRVÄNTAD
TRANEMO	INDUSTRI	3919	3621	FÖRVÄNTAD
TRANÅS	ÖVRIG STÖRRE	6229	6500	FÖRVÄNTAD
TÖREBODA	LANDSBYGD	3777	4043	FÖRVÄNTAD
ULRICEHAMN	ÖVRIG STÖRRE	4392	4127	FÖRVÄNTAD
VAGGERYD	INDUSTRI	3602	3665	FÖRVÄNTAD
VETLANDA	INDUSTRI	3693	3832	FÖRVÄNTAD
VÄRNAMO	INDUSTRI	4541	4885	FÖRVÄNTAD
ÄLMHULT	ÖVRIG STÖRRE	3878	3829	FÖRVÄNTAD
ÖDESHÖG	LANDSBYGD	4470	4479	FÖRVÄNTAD
ÖRKELLJUNGA	INDUSTRI	5281	5036	FÖRVÄNTAD
ALVESTA	ÖVRIG STÖRRE	3842	4459	LÅG
ANEBY	LANDSBYGD	3618	4018	LÅG
BJUV	INDUSTRI	5704	6717	LÅG
FÄRGELANDA	LANDSBYGD	2812	3189	LÅG
GRÄSTORP	LANDSBYGD	3726	4149	LÅG
HÖGSBY	LANDSBYGD	3907	4515	LÅG

KALIX	ÖVRIG STÖRRE	2980	3658	LÅG
LEKSAND	ÖVRIG STÖRRE	5122	5716	LÅG
LILLA EDET	INDUSTRI	4887	5411	LÅG
LJUNGBY	INDUSTRI	3866	4353	LÅG
LJUSDAL	LANDSBYGD	4366	4940	LÅG
OCKELBO	LANDSBYGD	4196	5163	LÅG
SIMRISHAMN	ÖVRIG STÖRRE	4824	5537	LÅG
SKINNSKATTE- BERG	INDUSTRI	4175	4940	LÅG
SMEDJEBACKEN	INDUSTRI	3925	4718	LÅG
TROLLHÄTTAN	INDUSTRI	5507	6808	LÅG
VIMMERBY	ÖVRIG STÖRRE	3488	4096	LÅG
ÖSTHAMMAR	ÖVRIG STÖRRE	4061	4532	LÅG
ÖSTRA GÖINGE	INDUSTRI	4101	4590	LÅG
ARBOGA	INDUSTRI	4644	5827	PÅTAGLIGT LÅG
BOLLNÄS	ÖVRIG STÖRRE	3840	6021	PÅTAGLIGT LÅG
GNOSJÖ	INDUSTRI	2717	4690	PÅTAGLIGT LÅG
GÖTENE	INDUSTRI	2913	3902	PÅTAGLIGT LÅG
HÖRBY	LANDSBYGD	4653	5826	PÅTAGLIGT LÅG
KUNGSÖR	INDUSTRI	2994	4605	PÅTAGLIGT LÅG
MUNKFORS	INDUSTRI	2821	5897	PÅTAGLIGT LÅG
MÖNSTERÅS	INDUSTRI	2745	4824	PÅTAGLIGT LÅG
MÖRBYLÅNGA	LANDSBYGD	2733	4552	PÅTAGLIGT LÅG
OLOFSTRÖM	INDUSTRI	3896	5069	PÅTAGLIGT LÅG
OSKARSHAMN	INDUSTRI	4368	5538	PÅTAGLIGT LÅG
OVANÅKER	LANDSBYGD	2223	2967	PÅTAGLIGT LÅG
OXELÖSUND	INDUSTRI	4223	5918	PÅTAGLIGT LÅG
UPPVIDINGE	INDUSTRI	3024	4018	PÅTAGLIGT LÅG

Tabell B11. Polisanmälda stöldbrott i kommunblock C (Glesbygdskommuner och Övriga mindre kommuner). Rangordning av kommunerna i bokstavsordning inom respektive kategori.

KOMMUN	KOMMUN-GRUPP	FAKTISK STÖLDNIVÅ (BROTT/100' INV)	PREDICERAD STÖLDNIVÅ (BROTT/100' INV)	KATEGORI
ASKERSUND	ÖVRIG MINDRE	4893	3893	PÅTAGLIGT HÖG
LJUSNARSBERG	ÖVRIG MINDRE	6696	5127	PÅTAGLIGT HÖG
MALUNG	GLESBYGD	9233	5946	PÅTAGLIGT HÖG
RAGUNDA	GLESBYGD	4415	3243	PÅTAGLIGT HÖG
SORSELE	GLESBYGD	4791	3173	PÅTAGLIGT HÖG
VADSTENA	ÖVRIG MINDRE	6521	4587	PÅTAGLIGT HÖG
VÅRGÅRDA	ÖVRIG MINDRE	5340	4205	PÅTAGLIGT HÖG
VÄNNÄS	ÖVRIG MINDRE	4537	3372	PÅTAGLIGT HÖG
ÄLVKARLEBY	ÖVRIG MINDRE	5822	4706	PÅTAGLIGT HÖG
ÖVERKALIX	GLESBYGD	4148	2581	PÅTAGLIGT HÖG
BRÄCKE	GLESBYGD	4553	3934	HÖG
GAGNEF	ÖVRIG MINDRE	3680	3127	HÖG
KARLSBORG	ÖVRIG MINDRE	4069	3633	HÖG
KIL	ÖVRIG MINDRE	5043	4573	HÖG
RÄTTVIK	ÖVRIG MINDRE	4207	3672	HÖG
SVENLJUNGA	ÖVRIG MINDRE	4670	3913	HÖG
SÄTER	ÖVRIG MINDRE	5217	4407	HÖG
TINGSRYD	ÖVRIG MINDRE	4218	3714	HÖG
TROSA	ÖVRIG MINDRE	5662	5036	HÖG
ÄLVDALEN	GLESBYGD	4971	4422	HÖG
ÖVERTORNEÅ	GLESBYGD	2866	2561	HÖG
ARVIDSJAUR	GLESBYGD	3422	3462	FÖRVÄNTAD
BERG	GLESBYGD	3412	3229	FÖRVÄNTAD
EDA	ÖVRIG MINDRE	4157	4173	FÖRVÄNTAD
FORSHAGA	ÖVRIG MINDRE	4742	4412	FÖRVÄNTAD
GNESTA	ÖVRIG MINDRE	4690	4555	FÖRVÄNTAD
HAGFORS	ÖVRIG MINDRE	3486	3783	FÖRVÄNTAD
HJO	ÖVRIG MINDRE	3991	4048	FÖRVÄNTAD
HÄRJEDALEN	GLESBYGD	4972	5392	FÖRVÄNTAD
HÖÖR	ÖVRIG MINDRE	5458	5778	FÖRVÄNTAD
JOKKMOKK	GLESBYGD	4620	4976	FÖRVÄNTAD
MALÅ	GLESBYGD	3069	3261	FÖRVÄNTAD
MULLSJÖ	ÖVRIG MINDRE	4129	4509	FÖRVÄNTAD
MUNKEDAL	ÖVRIG MINDRE	3985	3860	FÖRVÄNTAD
NORA	ÖVRIG MINDRE	4239	4336	FÖRVÄNTAD
ORSA	GLESBYGD	4650	4270	FÖRVÄNTAD
STORUMAN	GLESBYGD	3557	3638	FÖRVÄNTAD
SUNNE	ÖVRIG MINDRE	4576	4601	FÖRVÄNTAD
SÄVSJÖ	ÖVRIG MINDRE	3981	3831	FÖRVÄNTAD
SÖDERKÖPING	ÖVRIG MINDRE	4333	4094	FÖRVÄNTAD
VINDELN	GLESBYGD	2447	2626	FÖRVÄNTAD

ÅMÅL	ÖVRIG MINDRE	4329	4615	FÖRVÄNTAD
ÅNGE	GLESBYGD	3327	3356	FÖRVÄNTAD
ÅRJÅNG	ÖVRIG MINDRE	3984	3752	FÖRVÄNTAD
ÅSELE	GLESBYGD	3845	3703	FÖRVÄNTAD
ÅTVIDABERG	ÖVRIG MINDRE	3360	3377	FÖRVÄNTAD
ÄLVSBYN	ÖVRIG MINDRE	3710	3434	FÖRVÄNTAD
BJURHOLM	GLESBYGD	1895	2191	LÅG
DOROTEA	GLESBYGD	3014	3347	LÅG
HABO	ÖVRIG MINDRE	3493	4056	LÅG
HAPARANDA	ÖVRIG MINDRE	4018	4817	LÅG
LYCKSELE	GLESBYGD	3686	4113	LÅG
NORDANSTIG	ÖVRIG MINDRE	3636	4175	LÅG
NORSJÖ	GLESBYGD	2345	2702	LÅG
SOTENÄS	ÖVRIG MINDRE	4244	4798	LÅG
STRÖMSTAD	ÖVRIG MINDRE	6125	7351	LÅG
TJÖRN	ÖVRIG MINDRE	3343	4001	LÅG
VANSBRO	GLESBYGD	3576	4077	LÅG
VILHELMINA	GLESBYGD	3347	4043	LÅG
VINGÅKER	ÖVRIG MINDRE	3563	4066	LÅG
ARJEPLOG	GLESBYGD	3490	4498	PÅTAGLIGT LÅG
DALS-ED	ÖVRIG MINDRE	2920	4081	PÅTAGLIGT LÅG
HAMMARÖ	ÖVRIG MINDRE	3468	4707	PÅTAGLIGT LÅG
KROKOM	GLESBYGD	2407	3838	PÅTAGLIGT LÅG
NORDMALING	ÖVRIG MINDRE	2053	2928	PÅTAGLIGT LÅG
PAJALA	GLESBYGD	1698	2393	PÅTAGLIGT LÅG
STRÖMSUND	GLESBYGD	2593	3296	PÅTAGLIGT LÅG
TORSBY	GLESBYGD	3078	4371	PÅTAGLIGT LÅG
ÅRE	GLESBYGD	7797	12328	PÅTAGLIGT LÅG

Bilaga 5

Faktisk och förväntad anmäld nivå för våldsbrott samt kategori för avvikelse mellan faktisk och förväntad nivå (påtagligt hög, hög, förväntad, låg eller påtagligt låg brottsnivå), åren 1997–1999 (årsgenomsnitt under perioden).

Tabell B12. Polisanmälda våldsbrott i kommunblock A (Förortskommuner, Större städer och Medelstora städer). Rangordning av kommunerna i bokstavsordning inom respektive kategori.

KOMMUN	KOMMUN-GRUPP	FAKTISK VÅLDSNIVÅ (BROTT/100' INV)	PREDICERAD VÅLDSNIVÅ (BROTT/100' INV)	KATEGORI
BODEN	MEDELSTOR	1298	1003	PÅTAGLIGT HÖG
BORLÄNGE	MEDELSTOR	2392	1569	PÅTAGLIGT HÖG
DANDERYD	FÖRORT	906	723	PÅTAGLIGT HÖG
HANINGE	FÖRORT	2679	2156	PÅTAGLIGT HÖG
HÄSSLEHOLM	MEDELSTOR	1592	1271	PÅTAGLIGT HÖG
KARLSHAMN	MEDELSTOR	1247	1024	PÅTAGLIGT HÖG
KARLSKRONA	STÖRRE	1330	1005	PÅTAGLIGT HÖG
LIDKÖPING	MEDELSTOR	1119	919	PÅTAGLIGT HÖG
LOMMA	FÖRORT	723	579	PÅTAGLIGT HÖG
NÄSSJÖ	MEDELSTOR	895	706	PÅTAGLIGT HÖG
SKELLEFTEÅ	STÖRRE	1013	799	PÅTAGLIGT HÖG
SKURUP	FÖRORT	1708	1365	PÅTAGLIGT HÖG
YSTAD	MEDELSTOR	1483	1216	PÅTAGLIGT HÖG
ÖSTERSUND	STÖRRE	1723	1387	PÅTAGLIGT HÖG
ÖSTERÅKER	FÖRORT	1597	1312	PÅTAGLIGT HÖG
ALINGSÅS	MEDELSTOR	1207	1083	HÖG
HUDDINGE	FÖRORT	2282	1997	HÖG
KATRINEHOLM	MEDELSTOR	1318	1177	HÖG
MARIESTAD	MEDELSTOR	1296	1128	HÖG
MJÖLBY	MEDELSTOR	1111	953	HÖG
NYKÖPING	MEDELSTOR	1404	1189	HÖG
SKÖVDE	MEDELSTOR	1480	1323	HÖG
VELLINGE	FÖRORT	617	552	HÖG
ÖREBRO	STÖRRE	1778	1580	HÖG
AVESTA	MEDELSTOR	1106	1194	FÖRVÄNTAD
BORÅS	STÖRRE	1506	1545	FÖRVÄNTAD
BOTKYRKA	FÖRORT	2943	2735	FÖRVÄNTAD
EKERÖ	FÖRORT	1022	945	FÖRVÄNTAD
ESKILSTUNA	STÖRRE	1931	1977	FÖRVÄNTAD
ESLÖV	MEDELSTOR	1467	1365	FÖRVÄNTAD
FALKENBERG	MEDELSTOR	1093	1040	FÖRVÄNTAD
FALKÖPING	MEDELSTOR	969	1005	FÖRVÄNTAD

FALUN	STÖRRE	1237	1282	FÖRVÄNTAD
GÄLLIVARE	MEDELSTOR	1350	1410	FÖRVÄNTAD
GÄVLE	STÖRRE	1462	1556	FÖRVÄNTAD
HELSINGBORG	STÖRRE	2213	2060	FÖRVÄNTAD
HÅBO	FÖRORT	1501	1469	FÖRVÄNTAD
HÄRNÖSAND	MEDELSTOR	1063	1125	FÖRVÄNTAD
HÖGANÄS	MEDELSTOR	972	970	FÖRVÄNTAD
JÄRFÄLLA	FÖRORT	1685	1680	FÖRVÄNTAD
JÖNKÖPING	STÖRRE	1217	1136	FÖRVÄNTAD
KALMAR	STÖRRE	1352	1290	FÖRVÄNTAD
KRISTIANSTAD	STÖRRE	1332	1330	FÖRVÄNTAD
KRISTINEHAMN	MEDELSTOR	1129	1204	FÖRVÄNTAD
KUNGÄLV	FÖRORT	905	917	FÖRVÄNTAD
LANDSKRONA	MEDELSTOR	1990	1947	FÖRVÄNTAD
LERUM	FÖRORT	1022	965	FÖRVÄNTAD
LINDESBERG	MEDELSTOR	1284	1179	FÖRVÄNTAD
LINKÖPING	STÖRRE	1395	1287	FÖRVÄNTAD
LUND	STÖRRE	1390	1459	FÖRVÄNTAD
MORA	MEDELSTOR	1205	1284	FÖRVÄNTAD
MOTALA	MEDELSTOR	1226	1222	FÖRVÄNTAD
MÖLNDAL	FÖRORT	1472	1375	FÖRVÄNTAD
NACKA	FÖRORT	1512	1621	FÖRVÄNTAD
NYNÄSHAMN	MEDELSTOR	1419	1364	FÖRVÄNTAD
PITEÅ	MEDELSTOR	788	746	FÖRVÄNTAD
SALEM	FÖRORT	1437	1316	FÖRVÄNTAD
SOLLENTUNA	FÖRORT	1403	1385	FÖRVÄNTAD
SOLNA	FÖRORT	2237	2228	FÖRVÄNTAD
STAFFANSTORP	FÖRORT	957	899	FÖRVÄNTAD
SUNDBYBERG	FÖRORT	2469	2441	FÖRVÄNTAD
SUNDSVALL	STÖRRE	1486	1416	FÖRVÄNTAD
SÖDERTÄLJE	STÖRRE	2046	2194	FÖRVÄNTAD
TRELLEBORG	MEDELSTOR	1465	1501	FÖRVÄNTAD
TYRESÖ	FÖRORT	1618	1501	FÖRVÄNTAD
TÄBY	FÖRORT	1020	1047	FÖRVÄNTAD
UMEÅ	STÖRRE	1444	1355	FÖRVÄNTAD
UPPLANDS-BRO	FÖRORT	1912	1757	FÖRVÄNTAD
UPPLANDS-VÄSBY	FÖRORT	1962	2014	FÖRVÄNTAD
VARBERG	STÖRRE	1005	1065	FÖRVÄNTAD
VAXHOLM	FÖRORT	1118	1080	FÖRVÄNTAD
VÄSTERVIK	MEDELSTOR	1205	1224	FÖRVÄNTAD
VÄSTERÅS	STÖRRE	1681	1783	FÖRVÄNTAD
ÄNGELHOLM	MEDELSTOR	1327	1243	FÖRVÄNTAD
BOLLEBYGD	FÖRORT	631	731	LÅG
KIRUNA	MEDELSTOR	1174	1338	LÅG
KUNGSBACKA	FÖRORT	762	866	LÅG
KÖPING	MEDELSTOR	1308	1611	LÅG

LIDINGÖ	FÖRORT	918	1057	LÅG
LUDVIKA	MEDELSTOR	1220	1354	LÅG
NORRKÖPING	STÖRRE	1649	1824	LÅG
SIGTUNA	MEDELSTOR	1801	2004	LÅG
STRÄNGNÄS	MEDELSTOR	1227	1377	LÅG
SVEDALA	FÖRORT	778	936	LÅG
UPPSALA	STÖRRE	1320	1631	LÅG
VALLENTUNA	FÖRORT	1087	1239	LÅG
VÄRMDÖ	FÖRORT	1212	1389	LÅG
VÄXJÖ	STÖRRE	1001	1120	LÅG
ALE	FÖRORT	745	1282	PÅTAGLIGT LÅG
BURLÖV	FÖRORT	1347	1696	PÅTAGLIGT LÅG
HALMSTAD	STÖRRE	1222	1524	PÅTAGLIGT LÅG
HUDIKSVALL	MEDELSTOR	1014	1399	PÅTAGLIGT LÅG
HÄRRYDA	FÖRORT	767	1083	PÅTAGLIGT LÅG
KARLSTAD	STÖRRE	1029	1444	PÅTAGLIGT LÅG
LULEÅ	STÖRRE	982	1270	PÅTAGLIGT LÅG
PARTILLE	FÖRORT	977	1350	PÅTAGLIGT LÅG
RONNEBY	MEDELSTOR	861	1125	PÅTAGLIGT LÅG
SÖDERHAMN	MEDELSTOR	780	1226	PÅTAGLIGT LÅG
UDDEVALLA	MEDELSTOR	1015	1311	PÅTAGLIGT LÅG
VÄNERSBORG	MEDELSTOR	882	1107	PÅTAGLIGT LÅG
ÖCKERÖ	FÖRORT	420	563	PÅTAGLIGT LÅG
ÖRNSKÖLDSVIK	STÖRRE	700	907	PÅTAGLIGT LÅG

Tabell B13. Polisanmälda våldsbrott i kommunblock B (Industrikommuner, Landsbygdskommuner och Övriga större kommuner). Rangordning av kommunerna i bokstavsordning inom respektive kategori.

KOMMUN	KOMMUN-GRUPP	FAKTISK VÅLDSNIVÅ (BROTT/100' INV)	PREDICERAD VÅLDSNIVÅ (BROTT/100' INV)	KATEGORI
EMMABODA	INDUSTRI	866	603	PÅTAGLIGT HÖG
ENKÖPING	ÖVRIG STÖRRE	1634	1068	PÅTAGLIGT HÖG
ESSUNGA	LANDSBYGD	1184	857	PÅTAGLIGT HÖG
FAGERSTA	INDUSTRI	1857	1343	PÅTAGLIGT HÖG
FINSPÅNG	INDUSTRI	863	688	PÅTAGLIGT HÖG
FLEN	ÖVRIG STÖRRE	1740	1402	PÅTAGLIGT HÖG
GULLSPÅNG	INDUSTRI	1175	916	PÅTAGLIGT HÖG
HALLSTAHAMMAR	ÖVRIG STÖRRE	1502	1233	PÅTAGLIGT HÖG
KALIX	ÖVRIG STÖRRE	881	610	PÅTAGLIGT HÖG
KARLSKOGA	INDUSTRI	1455	1211	PÅTAGLIGT HÖG
KÄVLINGE	ÖVRIG STÖRRE	1083	821	PÅTAGLIGT HÖG
LEKEBERG	LANDSBYGD	1130	906	PÅTAGLIGT HÖG
MARK	ÖVRIG STÖRRE	1058	824	PÅTAGLIGT HÖG
MARKARYD	INDUSTRI	1253	985	PÅTAGLIGT HÖG
NORRTÄLJE	ÖVRIG STÖRRE	1559	1218	PÅTAGLIGT HÖG
NYBRO	INDUSTRI	1311	1023	PÅTAGLIGT HÖG
SJÖBO	LANDSBYGD	1592	1315	PÅTAGLIGT HÖG
SURAHAMMAR	INDUSTRI	1339	1006	PÅTAGLIGT HÖG
TOMELILLA	LANDSBYGD	2111	1273	PÅTAGLIGT HÖG
TROLLHÄTTAN	INDUSTRI	1282	1042	PÅTAGLIGT HÖG
TÖREBODA	LANDSBYGD	1198	934	PÅTAGLIGT HÖG
VETLANDA	INDUSTRI	884	688	PÅTAGLIGT HÖG
ÄLMHULT	ÖVRIG STÖRRE	1059	699	PÅTAGLIGT HÖG
ÖDESHÖG	LANDSBYGD	1896	1016	PÅTAGLIGT HÖG
MELLERUD	LANDSBYGD	1089	912	HÖG
BROMÖLLA	INDUSTRI	1155	1013	HÖG
GOTLAND	LANDSBYGD	1512	1282	HÖG
HALLSBERG	ÖVRIG STÖRRE	1139	1021	HÖG
HERRLJUNGA	INDUSTRI	918	819	HÖG
HÖGSBY	LANDSBYGD	1131	970	HÖG
KRAMFORS	ÖVRIG STÖRRE	1287	1079	HÖG
OSBY	INDUSTRI	962	862	HÖG
SIMRISHAMN	ÖVRIG STÖRRE	1289	1176	HÖG
SKINNSKATTEBERG	INDUSTRI	1201	1035	HÖG
TORSÅS	LANDSBYGD	938	818	HÖG
ÖSTHAMMAR	ÖVRIG STÖRRE	1012	880	HÖG
ARBOGA	INDUSTRI	1011	1115	FÖRVÄNTAD
BORGHOLM	LANDSBYGD	1119	1172	FÖRVÄNTAD
BÅSTAD	LANDSBYGD	1100	1206	FÖRVÄNTAD

DEGERFORS	INDUSTRI	900	822	FÖRVÄNTAD
EKSJÖ	ÖVRIG STÖRRE	1029	989	FÖRVÄNTAD
GRÅSTORP	LANDSBYGD	1011	942	FÖRVÄNTAD
HEBY	LANDSBYGD	912	840	FÖRVÄNTAD
HULTSFRED	INDUSTRI	1023	999	FÖRVÄNTAD
HYLTE	INDUSTRI	815	861	FÖRVÄNTAD
HÄLLEFORS	INDUSTRI	1174	1158	FÖRVÄNTAD
KLIPPAN	ÖVRIG STÖRRE	1400	1345	FÖRVÄNTAD
KUMLA	INDUSTRI	1252	1213	FÖRVÄNTAD
LAHOLM	LANDSBYGD	866	857	FÖRVÄNTAD
LAXÅ	INDUSTRI	1121	1141	FÖRVÄNTAD
LILLA EDET	INDUSTRI	1127	1097	FÖRVÄNTAD
LYSEKIL	ÖVRIG STÖRRE	994	1064	FÖRVÄNTAD
MÖNSTERÅS	INDUSTRI	983	1048	FÖRVÄNTAD
NORBERG	INDUSTRI	1089	1117	FÖRVÄNTAD
OSKARSHAMN	INDUSTRI	988	1002	FÖRVÄNTAD
OXELÖSUND	INDUSTRI	1296	1186	FÖRVÄNTAD
PERSTORP	INDUSTRI	1203	1200	FÖRVÄNTAD
SALA	ÖVRIG STÖRRE	1310	1288	FÖRVÄNTAD
SANDVIKEN	INDUSTRI	932	998	FÖRVÄNTAD
SKARA	ÖVRIG STÖRRE	1143	1161	FÖRVÄNTAD
SVALÖV	LANDSBYGD	952	1042	FÖRVÄNTAD
SÖLVESBORG	ÖVRIG STÖRRE	1073	1077	FÖRVÄNTAD
TIBRO	INDUSTRI	870	883	FÖRVÄNTAD
TIDAHOLM	INDUSTRI	994	1021	FÖRVÄNTAD
TIERP	LANDSBYGD	1164	1091	FÖRVÄNTAD
ULRICEHAMN	ÖVRIG STÖRRE	816	807	FÖRVÄNTAD
VALDEMARSVIK	LANDSBYGD	1146	1090	FÖRVÄNTAD
VARA	LANDSBYGD	768	844	FÖRVÄNTAD
VIMMERBY	ÖVRIG STÖRRE	906	893	FÖRVÄNTAD
ÖRKELLJUNGA	INDUSTRI	1042	1069	FÖRVÄNTAD
ÖSTRA GÖINGE	INDUSTRI	1030	1004	FÖRVÄNTAD
ALVESTA	ÖVRIG STÖRRE	717	865	LÅG
BJUV	INDUSTRI	1284	1450	LÅG
BOLLNÄS	ÖVRIG STÖRRE	966	1192	LÅG
BOXHOLM	INDUSTRI	591	715	LÅG
FILIPSTAD	INDUSTRI	1108	1255	LÅG
GRUMS	INDUSTRI	933	1153	LÅG
HÖRBY	LANDSBYGD	1018	1177	LÅG
KUNGSÖR	INDUSTRI	812	987	LÅG
LJUNGBY	INDUSTRI	647	718	LÅG
OLOFSTRÖM	INDUSTRI	835	939	LÅG
ROBERTSFORS	LANDSBYGD	590	691	LÅG
SMEDJEBACKEN	INDUSTRI	839	990	LÅG
SOLLEFTEÅ	ÖVRIG STÖRRE	895	989	LÅG
STENUNGSUND	ÖVRIG STÖRRE	1097	1273	LÅG
SÄFFLE	ÖVRIG STÖRRE	629	764	LÅG

TIMRÅ	ÖVRIG STÖRRE	1002	1153	LÅG
TRANEMO	INDUSTRI	604	696	LÅG
TRANÅS	ÖVRIG STÖRRE	1109	1269	LÅG
UPPVIDINGE	INDUSTRI	692	857	LÅG
ANEBY	LANDSBYGD	713	990	PÅTAGLIGT LÅG
ARVIKA	ÖVRIG STÖRRE	879	1146	PÅTAGLIGT LÅG
BENGTSFORS	INDUSTRI	669	861	PÅTAGLIGT LÅG
FÄRGELANDA	LANDSBYGD	412	623	PÅTAGLIGT LÅG
GISLAVED	INDUSTRI	566	925	PÅTAGLIGT LÅG
GNOSJÖ	INDUSTRI	556	862	PÅTAGLIGT LÅG
GÖTENE	INDUSTRI	498	753	PÅTAGLIGT LÅG
HEDEMORA	ÖVRIG STÖRRE	802	1177	PÅTAGLIGT LÅG
HOFORS	INDUSTRI	828	1145	PÅTAGLIGT LÅG
KINDA	LANDSBYGD	620	784	PÅTAGLIGT LÅG
LEKSAND	ÖVRIG STÖRRE	651	1131	PÅTAGLIGT LÅG
LESSEBO	INDUSTRI	573	919	PÅTAGLIGT LÅG
LJUSDAL	LANDSBYGD	809	1071	PÅTAGLIGT LÅG
MUNKFORS	INDUSTRI	914	1329	PÅTAGLIGT LÅG
MÖRBYLÅNGA	LANDSBYGD	689	1037	PÅTAGLIGT LÅG
OCKELBO	LANDSBYGD	676	1034	PÅTAGLIGT LÅG
ORUST	ÖVRIG STÖRRE	580	788	PÅTAGLIGT LÅG
OVANÅKER	LANDSBYGD	470	691	PÅTAGLIGT LÅG
STORFORS	INDUSTRI	748	1154	PÅTAGLIGT LÅG
TANUM	LANDSBYGD	754	1085	PÅTAGLIGT LÅG
VAGGERYD	INDUSTRI	439	782	PÅTAGLIGT LÅG
VÄRNAMO	INDUSTRI	725	983	PÅTAGLIGT LÅG
YDRE	LANDSBYGD	341	456	PÅTAGLIGT LÅG
ÅSTORP	INDUSTRI	1315	1642	PÅTAGLIGT LÅG

Tabell B14. Polisanmälda våldsbrott i kommunblock C (Glesbygdskommuner och Övriga mindre kommuner). Rangordning av kommunerna i bokstavsordning inom respektive kategori.

KOMMUN	KOMMUN-GRUPP	FAKTISK VÅLDSNIVÅ (BROTT/100' INV)	PREDICERAD VÅLDSNIVÅ (BROTT/100' INV)	KATEGORI
DOROTEA	GLESBYGD	792	653	PÅTAGLIGT HÖG
GNESTA	ÖVRIG MINDRE	1221	941	PÅTAGLIGT HÖG
HAGFORS	ÖVRIG MINDRE	1128	905	PÅTAGLIGT HÖG
HÖÖR	ÖVRIG MINDRE	1317	944	PÅTAGLIGT HÖG
MALUNG	GLESBYGD	1055	871	PÅTAGLIGT HÖG
SORSELE	GLESBYGD	1270	846	PÅTAGLIGT HÖG
STORUMAN	GLESBYGD	1167	950	PÅTAGLIGT HÖG
SVENLJUNGA	ÖVRIG MINDRE	884	734	PÅTAGLIGT HÖG
SÅTER	ÖVRIG MINDRE	1251	958	PÅTAGLIGT HÖG
SÄVSJÖ	ÖVRIG MINDRE	1192	884	PÅTAGLIGT HÖG
VILHELMINA	GLESBYGD	1573	906	PÅTAGLIGT HÖG
VÅRGÅRDA	ÖVRIG MINDRE	1368	975	PÅTAGLIGT HÖG
ÅSELE	GLESBYGD	1449	941	PÅTAGLIGT HÖG
ÖVERKALIX	GLESBYGD	921	553	PÅTAGLIGT HÖG
HJO	ÖVRIG MINDRE	1090	937	HÖG
JOKKMOKK	GLESBYGD	1047	918	HÖG
STRÖMSTAD	ÖVRIG MINDRE	1436	1301	HÖG
TINGSRYD	ÖVRIG MINDRE	783	711	HÖG
ÅTVIDABERG	ÖVRIG MINDRE	676	579	HÖG
ÖVERTORNEÅ	GLESBYGD	1379	1254	HÖG
ASKERSUND	ÖVRIG MINDRE	943	939	FÖRVÄNTAD
BERG	GLESBYGD	653	636	FÖRVÄNTAD
BRÄCKE	GLESBYGD	961	897	FÖRVÄNTAD
FORSHAGA	ÖVRIG MINDRE	904	881	FÖRVÄNTAD
HABO	ÖVRIG MINDRE	742	797	FÖRVÄNTAD
HÄRJEDALEN	GLESBYGD	802	833	FÖRVÄNTAD
KARLSBORG	ÖVRIG MINDRE	657	607	FÖRVÄNTAD
KROKOM	GLESBYGD	758	765	FÖRVÄNTAD
LJUSNARSBERG	ÖVRIG MINDRE	1292	1367	FÖRVÄNTAD
LYCKSELE	GLESBYGD	910	976	FÖRVÄNTAD
MULLSJÖ	ÖVRIG MINDRE	1031	1122	FÖRVÄNTAD
PAJALA	GLESBYGD	840	836	FÖRVÄNTAD
RAGUNDA	GLESBYGD	756	777	FÖRVÄNTAD
SOTENÄS	ÖVRIG MINDRE	857	795	FÖRVÄNTAD
TJÖRN	ÖVRIG MINDRE	747	758	FÖRVÄNTAD
VADSTENA	ÖVRIG MINDRE	783	737	FÖRVÄNTAD
VINGÅKER	ÖVRIG MINDRE	890	899	FÖRVÄNTAD
VÄNNÄS	ÖVRIG MINDRE	764	787	FÖRVÄNTAD
ÅNGE	GLESBYGD	710	775	FÖRVÄNTAD
ÅRE	GLESBYGD	896	975	FÖRVÄNTAD
ÄLVDALEN	GLESBYGD	814	754	FÖRVÄNTAD

ÄLVKARLEBY	ÖVRIG MINDRE	938	1014	FÖRVÄNTAD
ÄLVSBYN	ÖVRIG MINDRE	806	768	FÖRVÄNTAD
HAPARANDA	ÖVRIG MINDRE	2276	2581	LÅG
NORA	ÖVRIG MINDRE	937	1105	LÅG
NORSJÖ	GLESBYGD	484	563	LÅG
RÄTTVIK	ÖVRIG MINDRE	805	944	LÅG
SUNNE	ÖVRIG MINDRE	738	917	LÅG
SÖDERKÖPING	ÖVRIG MINDRE	612	715	LÅG
VINDELN	GLESBYGD	544	669	LÅG
ÅMÅL	ÖVRIG MINDRE	876	984	LÅG
ÅRJÄNG	ÖVRIG MINDRE	921	1107	LÅG
ARJEPLOG	GLESBYGD	479	838	PÅTAGLIGT LÅG
ARVIDSJAUR	GLESBYGD	529	746	PÅTAGLIGT LÅG
BJURHOLM	GLESBYGD	451	650	PÅTAGLIGT LÅG
DALS-ED	ÖVRIG MINDRE	478	1091	PÅTAGLIGT LÅG
EDA	ÖVRIG MINDRE	732	1401	PÅTAGLIGT LÅG
GAGNEF	ÖVRIG MINDRE	543	683	PÅTAGLIGT LÅG
HAMMARÖ	ÖVRIG MINDRE	639	827	PÅTAGLIGT LÅG
KIL	ÖVRIG MINDRE	588	935	PÅTAGLIGT LÅG
MALÅ	GLESBYGD	457	615	PÅTAGLIGT LÅG
MUNKEDAL	ÖVRIG MINDRE	505	753	PÅTAGLIGT LÅG
NORDANSTIG	ÖVRIG MINDRE	748	1011	PÅTAGLIGT LÅG
NORDMALING	ÖVRIG MINDRE	614	803	PÅTAGLIGT LÅG
ORSA	GLESBYGD	756	953	PÅTAGLIGT LÅG
STRÖMSUND	GLESBYGD	586	789	PÅTAGLIGT LÅG
TORSBY	GLESBYGD	770	1033	PÅTAGLIGT LÅG
TROSA	ÖVRIG MINDRE	715	1016	PÅTAGLIGT LÅG
VANSBRO	GLESBYGD	658	924	PÅTAGLIGT LÅG

English summary

Municipal crime rates in Sweden. A statistical study.

Author: Madeleine Blixt

Published by:

National Council for Crime Prevention (BRÅ)

P.O. Box 1386

SE-111 93 Stockholm, Sweden

Reference:

Report 2002: 5

ISSN 1100-6676, ISBN 91-38-31924-1

Available in Swedish from:

Fritzes Kundservice

SE-106 47 Stockholm, Sweden

There are substantial differences in the crime levels in Sweden's local authority areas, as can be seen from the official statistics of reported offences produced by the National Council for Crime Prevention. Comparisons based on these statistics do not always present a fair picture however.

This report presents the results from a statistical study which compares crime levels in Sweden's local authority areas in a more sophisticated way than has been attempted before. Besides numbers of inhabitants, the use of statistical methods – in this case stepwise regression analysis – allows us to take account of other factors in the various municipalities that are likely to have an effect on crime levels. These might include the size of social welfare payments per inhabitant, for example, or the proportion of the population in what are termed criminally active age groups. By taking a large number of such factors into consideration, it is possible to calculate the crime level we would expect to find in the respective local authorities given their profiles on those factors whose combined effect on crime levels is greatest. The results provide a picture of which local authority areas have a higher crime level than we would expect to find given their profiles, and which have a lower than expected crime level.

The calculations conducted in the study relate to the levels of theft and violent offences in the different local authorities. These calculations are based on the average number of offences per inhabitant during the period 1997 to 1999. A classification of the country's local authorities employed by the Swedish Association of Local Authorities has been used in order to divide

the municipalities into suitable groups for analysis and comparison. Not all of Sweden's local authorities can be compared in a meaningful way. For a number of reasons, Sweden's three metropolitan municipalities are not included in the study.

Using the statistical method chosen for the study, it is possible to calculate the difference between the local authorities' expected crime levels and the levels of crime actually reported. Since some degree of uncertainty is unavoidable in analyses of this kind, the results must be interpreted with some caution. For this reason, exact figures are not presented in the report, with the local authorities instead being divided into five categories on the basis of how much their actual reported crime levels deviate from the expected levels once structural conditions have been taken into account. The categories are labelled substantially higher crime levels than expected, higher than expected, expected, lower and substantially lower than expected.

Among other things, the results show that approximately one third of the 285 local authorities studied generally have an actual level of reported crime that lies close to the expected level. The analyses of theft offences show that 37 municipalities have a substantially higher level (at least 20 per cent higher than expected) and that 40 local authorities have a substantially lower level (at least 20 per cent lower than expected). As regards violent crime, 53 local authorities have a substantially higher level, whereas 55 present a substantially lower level. A further finding is that certain local authorities have substantially higher than expected levels of both theft and violent offences. The tables included in the report present those municipalities whose crime levels are higher or lower than expected. The appendices present findings for all local authorities.

The study takes into account virtually all those structural factors which may be assumed to have an effect on the municipalities' crime levels and for which register data are available. These factors or conditions are primarily of a kind that the local authorities would find it very difficult or impossible to affect themselves, at least in the short term. They are grouped in categories labelled resource levels, social contacts, criminal opportunity structure, participation and the demographic characteristics of the municipal population. Rather more concrete examples of the conditions in the study include the proportion of the population who are unemployed, levels of moves into and out of the municipality, different age groups, the level of tourism and the level of electoral participation among the municipal population.

Within a local authority, there may be factors other than those included in the statistical model that exercise a decisive effect on the crime level. It is therefore essential that individual, and often more qualitative factors within the local authorities are taken into account in the subsequent comparisons and analyses.

The factors included in the statistical models explain approximately half of the differences in the municipal crime levels. The causes of the remaining differences between local authorities ought to a large extent to be of a kind that it might be possible to affect in a way that would be of significance for

the crime level. This might to some extent be a question of the decisions that are made and the work conducted on a wide front in a particular local authority, and to some extent a question of more pronounced crime preventive measures.

To begin with, the findings from this study answer the question of whether the crime level in a certain local authority is high or low. The results may also be used as the basis for direct comparisons between different local authorities. In order to make decisions as which concrete measures ought to be employed in order to reduce crime within a local authority, it is essential however to supplement the results produced in the statistical study. This requires more thorough surveys and analysis of crime at the local level, of what it is that lies behind a high or a low crime level respectively and of what can be done in order to affect this level. The results may also be used as a basis for decisions regarding the distribution of resources within local authorities and the justice system.